

Adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir (i blant hyd at 12 oed)

Asesiad Effaith Integredig (gan gynnwys asesiadau o'r effaith ar Blant a'r Gymraeg)

Cefndir

Mae'r [Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir](#) yn helpu darparwyr cofrestredig i fodloni'r gofynion rheoleiddio sy'n gysylltiedig â'u darpariaeth o dan [Reoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) 2010](#) (fel y'i diwygiwyd). Mae'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ("y Safonau") yn mynnu bod yn rhaid i bob person cofrestredig roi sylw i'r Safonau hyn a bodloni gofynion rheoleiddio. Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yw'r corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am sicrhau bod y safonau'n cael eu bodloni.

Adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol 2024 - 2025

Rydym wedi ymrwymo i adolygu'r Safonau yn rheolaidd fel eu bod yn parhau i fod yn addas i'r diben. Mae'n bwysig nodi eu bod eisoes yn cynnwys gofynion a safonau y mae'n rhaid i ddarparwyr eu bodloni mewn perthynas â hawliau plant, cyfle cyfartal a dewis iaith y plant perthnasol yn eu gofal. Mae'r Safonau sy'n ymwneud â'r meysydd allweddol hyn yn cael eu diwedddaru'n rheolaidd fel rhan o broses adolygu'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol.

Prif ffocws yr adolygiad o'r Safonau yw sicrhau diogelwch a llesiant parhaus y plant sy'n derbyn gofal a chefnogi cynaliadwyedd y sector gofal plant a gwaith chwarae. Ein nodau ar gyfer yr adolygiad hwn yw datblygu'r canlynol:

- Safonau i gefnogi darpariaeth chwarae, dysgu a gofal o ansawdd uchel.
- Safonau sy'n rhoi sicrwydd i rieni bod y ddarpariaeth yn diwallu anghenion a llesiant plant.
- Safonau i alluogi darparwyr i fodloni rheoliadau perthnasol.
- Safonau sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar ac sy'n nodi amodau ar gyfer gofal plant a chwarae o ansawdd uchel.
- Safonau cymesur

Cafodd y Safonau eu diwedddaru ddiwethaf yn 2023 ar ôl ymarfer adolygu ac ymgynghori. Gwnaed nifer o newidiadau i'r Safonau mewn ymateb i 20 o argymhellion a nodwyd yn [adroddiad yr adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol](#) a gyhoeddwyd yn 2019.

Roedd yr adolygiad presennol hwn yn ystyried canfyddiadau ac argymhellion penodol o'r canlynol: [Adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn 2019](#); [Yr Adolygiad Annibynnol o Warchod Plant](#); [Yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae](#).

Datblygu'r cynnig

Er mwyn cyflawni nodau'r adolygiad hwn o'r Safonau, datblygu cynigion cadarn a darparu cyfleoedd i fynegi pryderon, sefydlwyd Grŵp Cynghori ar y Safonau Gofynnol Cenedlaethol a gweithgorau i weithio gyda Llywodraeth Cymru. Roedd y grwpiau'n

cynnwys rhanddeiliaid allweddol o bob rhan o'r sector sydd wedi chwarae rhan lawn yn y gwaith o ddatblygu cynigion yr ymgynghoriad gan gynnwys asesu'r effaith ar ddefnyddwyr gwasanaethau a darparwyr.

Mae ein Grŵp Cyngori a'n gweithgorau yn cynrychioli buddiannau gofal plant a gwaith chwarae yng Nghymru. Maent yn cynnwys consortiwm Cwlwm¹, Arolygiaeth Gofal Cymru, Chwarae Cymru, timau gofal plant a chwarae awdurdodau lleol a sefydliadau eraill.

Mae ein gwaith ar y cyd wedi tynnu sylw at faterion eraill sy'n dod i'r amlwg ac sydd wedi achosi rhwystrau i'r sector, ac mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y cynigion, ee Safon 11: Meddyginiaeth a Safon 13 (GD): Person Addas (GD) yn benodol lleoli staff mewn Gofal Dydd.

Mae'r adolygiad o'r Safonau wedi cael ei gynnal ar y cyd ag adolygiadau eraill Gofal Plant a Chwarae Blynnyddoedd Cynnar o'r Gorchymyn Eithriadau a'r Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant i sicrhau cysondeb ac integreiddio. Mae gweithio fel hyn yn ein galluogi i ystyried y materion yn systematig a deall unrhyw effeithiau ehangach.

Ymgysylltu cyn yr ymgynghoriad

Darparwyr:

Canfu gweithdai gyda Chwarae Cymru a chonsortium Cwlwm yn 2024/2025 fod y Safonau yn cael eu hystyried yn gyffredinol yn addas i'r diben, yn hawdd eu defnyddio, ac yn galonogol i ddarparwyr a rhieni. Mae darparwyr yn aml yn rhagori ar y gofynion sylfaenol, gan effeithio'n gadarnhaol ar blant. Roedd awgrymiadau ar gyfer gwella yn cynnwys gwell aliniad ag adnoddau Plentynod Cynnar, Dysgu a Gofal Chwarae (ECPLC), adolygiadau rheolaidd i gadw safonau'n gyfredol, safonau cymesur ar gyfer gwaith chwarae mynediad agored, a gwneud y Safonau yn fwy hygyrch ar-lein.

Rhieni a Phlant:

Bu grwpiau ffocws gyda Phlant yng Nghymru yn edrych ar yr hyn sydd bwysicaf mewn gofal plant:

- Roedd rhieni'n blaenoriaethu hygyrchedd, cynhwysiant, diogelwch, fforddiadwyedd a staff wedi'u hyfforddi'n dda. Roeddent yn tynnu sylw at rwystrau fel costau uchel, argaeledd cyfyngedig, a diffyg cymorth i blant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Roedd teuluoedd o leiafrifoedd ethnig eisiau mwy o ystyriaeth ddiwylliannol a chrefyddol. Roedd llawer o rieni'n cael trafferth gwahaniaethu rhwng gofal plant cofrestredig a gofal plant heb ei gofrestru.
- Dywedodd y plant fod chwarae, cymdeithasu a staff cefnogol yn gyfranwyr allweddol at eu llesiant a'u mwynhad mewn lleoliadau gofal plant. Er bod rhai plant iau yn gweld eisiau eu teuluoedd neu ddim yn hoffi rhai gweithgareddau, disgrifiodd

¹ [Mae consortiwm CWLWM yn cynrychioli diddordebau darparwyr gofal plant yng Nghymru, sef y Gymdeithas Genedlaethol Meithrinfydd Dydd; Clybiau Plant Cymru Kids' Club, Coram Pacey Cymru; Blynnyddoedd Cynnar Cymru](#)

y rhan fwyaf eu profiadau fel rhai cadarnhaol a phleserus. Ar draws pob oedran, roedd plant yn gwerthfawrogi'r amrywiaeth o weithgareddau ac amgylcheddau diddorol, ac yn tynnu sylw at bwysigrwydd hwyl, diogelwch a chynhwysiant. Roeddent hefyd yn galw am welliannau parhaus mewn tegwch a diogelwch, gan bwysleisio bod lleoliadau gofalgarg a chynhwysol yn brif flaenoriaethau ar gyfer eu profiad cyffredinol.

Roedd adborth o'r ymgysylltu yn tynnu sylw at rôl hanfodol lleoliadau gofal plant a chwarae o ran cydbwysio hwyl, dysgu a diogelwch, cefnogi teuluoedd, a hyrwyddo datblygiad cyfannol plant. Roedd yr ymgysylltu'n rhoi cipolwg gwerthfawr ar gyfer adolygiadau a gwelliannau yn y dyfodol.

Ymgynghori

Roedd yr ymgynghoriad yn ystyried cynigion i newid elfennau o'r Safonau. Cafodd yr ymgynghoriad ei ddosbarthu'n eang â'r holl ddarparwyr gofal plant cofrestredig a rhanddeiliaid. Roedd sefydliadau ymbarél gofal plant yn rhan weithredol o'r gwaith o lunio'r cynigion a lledaenu'r ymgynghoriad i'w haelodau. Roedd yr ymdrechion cyfathrebu'n cynnwys grwpiau ffocws, negeseuon wedi'u targedu ar y cyfryngau cymdeithasol, ac erthyglau mewn cylchlythyrau, i gyd wedi'u hanelu at feithrin ymgysylltiad ac annog adborth ar y broses ymgynghori.

Roedd y cynigion yn destun ymgynghoriad 12 wythnos rhwng 17 Medi a 10 Rhagfyr 2025. Croesawyd sylwadau gan sefydliadau sy'n delio â theuluoedd a'r rheini sy'n cynrychioli buddiannau plant yng Nghymru.

Ymgynghorwyd ar y rhannau canlynol o'r Safonau:

1. Strwythur a gosodiad y Safonau Gofynnol Cenedlaethol

Mewn ymateb i argymhellion a wnaed yn adolygiad Safonau Gofynnol Cenedlaethol 2019, gwnaethom ymgynghori ar enghraifft ddrafft o un o'r safonau (Safon 12 Bwyd a Diod) i ddangos sut y gellid cyflwyno'r Safonau ar www.llyw.cymru i wella strwythur, cynllun a phrofiad defnyddwyr.

2. Darpariaeth o Ansawdd Uchel – diweddariad ar y bennod *Beth rydym yn ei olygu wrth ddarpariaeth o Ansawdd Uchel?*

Fel rhan o'r weledigaeth tymor hwy ar gyfer Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar (ECPLC), roedd cynnig i ddiweddaru'r bennod agoriadol yn y Safonau - "Beth rydym yn ei olygu wrth Ddarpariaeth o Ansawdd Uchel", i gryfhau gwybodaeth a gofynion ymhellach o ran ansawdd, gan helpu i wreiddio dull gweithredu sy'n seiliedig ar hawliau plant wrth lunio polisiau

3. Diffiniad o Waith Chwarae Mynediad Agored

Roedd Adroddiad yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae (Argymhelliad 11.3 o'r Adroddiad) yn gofyn i Lywodraeth Cymru adolygu a diweddaru'r diffiniad o waith chwarae mynediad agored a lle mae'n digwydd, a gwneud diwygiadau perthnasol i'r Safonau. Datblygwyd y diffiniad wedi'i ddiweddaru (isod) o waith chwarae mynediad agored ac ymgynghorwyd arno.

Mae darpariaeth gwaith chwarae â staff yn briodol i blant o bob oed.

At ddibenion rheoleiddio, mae darpariaeth gwaith chwarae Mynediad Agored â staff ar gyfer plant rhwng 5 a 12 oed. Gall fod yn ddarpariaeth barhaol neu dros dro, wedi'i lleoli mewn amrywiaeth o leoliadau gyda neu heb safleoedd, fel y'u diffinnir yn y canllawiau statudol 'Cymru – gwlad lle mae cyfle i chwarae' [Cymru: gwlad lle mae cyfle i chwarae | LLYW.CYMRU](#). Nid oes unrhyw drefniant ymlaen llaw rhwng y rhiant/gofalwr a'r person cofrestredig i ddarparu gofal plant. Nid yw'n ofynnol i blant gael eu hebrwng gan riant neu berson cyfrifol arall i'r fangre berthnasol nac oddi yno. Ni chyfyngir ar symudiadau plant, ac eithrio pan fo hynny'n ymwneud â materion diogelwch.

4. Chwarae Mynediad Agored

Fel rhan o'r ymateb i argymhellion yr Adolygiad, datblygwyd dau gynnig i gefnogi safonau mwy cymesur ar gyfer lleoliadau chwarae mynediad agored, gan adlewyrchu natur unigryw'r ddarpariaeth hon a lleddfu'r heriau o gael cymwysterau/hyfforddiant i staff. Dyma feysydd penodol y Safonau yr effeithiwyd arnynt;

Cynnig ar gyfer Safon 10: Gofal Iechyd – Cymorth Cyntaf Chwarae Mynediad Agored 10:28, 10:29 a 10.30 i newid y gofynion ar gyfer Cymorth Cyntaf Pediatrig.

Cynnig ar gyfer Safon 13 (Gofal Dydd): Person addas (Gofal Dydd) Cymwysterau Staff Eraill - 13.9 (Gofal Dydd) i wneud newidiadau i'r cymwysterau gofynnol ar gyfer staff eraill.

5. Safon 11 Meddyginiaeth a'r Atodiad ategol - Canllawiau ar gyfer rhoi Hylif Parasetamol pan fydd plant yn mynd yn sâl yn y lleoliad cofrestredig

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Gylchlythyr 011/2024 ym mis Rhagfyr 2024 mewn ymateb i alwadau gan y sector ac Arolygiaeth Gofal Cymru am fwy o eglurder ynghylch gweinyddu hylif parasetamol nad yw ar bresgripsiwn ("hylif parasetamol"). Cymerwyd y cam hwn ar frys i ddiogelu iechyd a llesiant plant pan fyddant yn mynd yn sâl mewn lleoliadau gwarchod plant a gofal dydd cofrestredig ("lleoliadau cofrestredig").

Cynigiwyd newidiadau i Safon 11 Meddyginiaeth gydag Atodiad ategol i ddarparu canllawiau manwl.

6. Defnyddio staff gofal dydd

Y cynnig oedd ceisio barn ar ychwanegu geiriad at Safon 13 (GD): Person addas, i roi eglurhad ar ddefnyddio staff ar draws y lleoliad. Darparwyd gwybodaeth mewn achosion lle gall lleoliadau gynnwys staff ychwanegol, sy'n uwch na'r cymarebau gofynnol o ran oedolion:plant, (i gefnogi'r gwaith o ddiwallu anghenion unigol plant).

7. Cynorthwyyr gwarchod plant

Dywedodd Coram PACEY Cymru fod gwarchodwyr plant sy'n gweithio gyda chynorthwyyr yn cael trafferth recriwtio a chadw staff, gan dynnu sylw at yr angen am fwy o hyblygrwydd. Er mwyn cefnogi parhad yn y sector, y cynnig yw caniatáu i gynorthwyyr gwarchod plant ddechrau gweithio heb gymhwyster, ar yr amod eu bod yn ei gyflawni o

fewn chwe mis ac nad ydynt yn cael eu gadael heb oruchwyliaeth tan hynny. Byddai hyn yn gofyn am newidiadau i Safon 13 (GP) Person Addas: Gwarchodwr plant. Ar ben hynny, mae angen canllawiau cliriach ar ba mor hir y gellir gadael cynorthwyyr yn llwyr gyfrifol am blant, gyda chyfyngiad arfaethedig o ddwy awr i gefnogi ymarfer diogel a chysondeb.

8. Cymarebau gwarchod plant

Nododd Adolygiad Annibynnol o Warchod Plant (2023) yr angen am fwy o hyblygrwydd o ran sut mae gwarchodwyr plant yn defnyddio cymarebau staffio'r Safonau ar adegau pontio allweddol yn ystod y dydd, fel cyn ac ar ôl ysgol ac yn ystod gofal cofleidiol. Ar ôl ystyriaeth fanwl gyda Grŵp Cynghori'r Safonau, datblygwyd cynigion i gyflwyno hyblygrwydd cymesur ar yr un pryd â sicrhau bod llesiant plant yn parhau i fod yn hollbwysig. Roeddem yn cynnig ymgynghori ar ddiwygiadau i Safon 15 (GP: Cymarebau (Gwarchodwr Plant)).

Cam Gweithredu (ar ôl yr ymgynghoriad)

Ar ôl yr ymgynghoriad, cyhoeddwyd [crynodedb o ymatebion](#). Mae'r asesiad effaith hwn wedi cael ei ddiweddarau, gan dynnu sylw at unrhyw effeithiau negyddol a chadarnhaol sy'n deillio o'r newidiadau. Rhoddir sylw hefyd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol a geir yn dilyn adborth i'r ymgynghoriad lle maent yn cyfeirio'n uniongyrchol at y Safonau eu hunain.

Lle nad yw hyn yn wir, a bod y sylwadau a gafwyd yn ymwneud â materion ar gyfer polisi ehangach Gofal Plant a Chwarae'r Blynyddoedd Cynnar, mae'r materion wedi'u cynnwys, a rhoddir esboniad o'r hyn rydym yn bwriadu ei wneud gyda'r wybodaeth hon.

Mae cynllun gweithredu hefyd wedi'i gynnwys yn ogystal â gwybodaeth am sut bydd y newidiadau'n cael eu gwerthuso a'u monitro. Gweler adran **Asesiad Effaith** isod.

Pum Ffordd o Weithio (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015)

Mae'r naratif canlynol yn amlinellu effaith y newidiadau o dan y Pum Ffordd o Weithio a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Tymor hir

Mae'r sector gofal plant a gwaith chwarae yn allweddol i gymdeithas, gan gefnogi teuluoedd a'r economi sylfaenol. Mae gwella mynediad at ddarpariaeth gofal plant a chwarae o ansawdd uchel yn ganolog i nodau'r Strategaeth Tlodi Plant i roi diwedd ar dlodi plant a gwella cyfleoedd plant mewn bywyd. Mae darpariaeth o'r fath yn gyfle i blant ddysgu drwy chwarae, mae'n rhoi hwb i'w datblygiad gwybyddol, emosiynol a chymdeithasol ac yn cynnal eu hawliau o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Plant.

Diben y Strategaeth Tlodi Plant (Gorffennaf 2024) yw edrych i'r dyfodol a chynllunio ar ei gyfer, a phennu amcanion a fydd yn helpu i ddileu tlodi plant ac effeithiau gwaethaf tlodi yng Nghymru dros y degawd nesaf neu fwy.

Mae ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys rhaglenni gofal plant a ariennir gan y Llywodraeth sy'n dod o dan adain [Dechrau'n Deg](#) a'r [Cynnig Gofal Plant](#) i rieni sydd mewn addysg a hyfforddiant.

Mae'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn cyfrannu at yr ymrwymadau, y strategaethau a'r rhaglenni hyn drwy sicrhau bod safonau'n galluogi lleoliadau cofrestredig i ddarparu chwarae, dysgu a gofal o ansawdd uchel i bob plentyn ni waeth beth fo'i gefndir.

Cyhoeddwyd ein [Cynllun Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar](#) ar 15 Mawrth 2024. Mae'r cynllun yn rhoi'r plentyn a'i ddatblygiad wrth galon popeth a wnawn, a bydd y Safonau yn cyd-fynd â'r weledigaeth hirdymor ar gyfer Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar.

Fel rhan o'n cynigion, rydym yn bwriadu cryfhau egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn y Safonau i gefnogi gwerthoedd ac uchelgeisiau'r cynllun hwn ac i roi lle blaenllaw i lais y plentyn.

Mae'r Safonau yn rhoi sicrwydd parhaus i rieni a phlant ynghylch ansawdd y gofal y dylent ddisgwyl ei gael gan ddarparwyr gofal plant cofrestredig, hy gan gynnwys staff cymwysedig, amgylchedd addas, a pholisïau gweithredol perthnasol.

Yn bwysig, mae'r Safonau yn cael eu hadolygu'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn datblygu ochr yn ochr â newidiadau yn y sector a datblygiadau i'r polisi gofal plant a chwarae yn y blynyddoedd cynnar.

Bydd y cynigion yn helpu i wireddu'r nodau llesiant sy'n ymwneud â Chymru iachach, Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru o gymunedau cydlynus, Cymru lewyrchus a Chymru â diwylliant bywiog.

Integreiddio

Mae gweledigaeth gyffredinol Llywodraeth Cymru yn y [cynllun plant a phobl ifanc](#) yn mynd i'r afael â phwysigrwydd bod plant yn cael y dechrau gorau mewn bywyd, gan gynnwys cymorth a gwasanaethau blynyddoedd cynnar o ansawdd uchel i rieni neu ofalwyr.

Nod cyffredinol y cynllun yw bod pob plentyn yn cael profiad dysgu a gofal difyr, o ansawdd uchel ym mha bynnag leoliad addysg a gofal plant mae'n ei fynychu. Mae hyn yn cynnwys gwell mynediad at addysg gynnar a gofal plant sy'n diwallu eu hanghenion a'u hamgylchiadau amrywiol unigol.

Mae holl gynlluniau ac ymrwymadau'r rhaglen yn integreiddio â'r ymgyrch i gefnogi gofal plant hygyrch o ansawdd uchel sy'n cael ei arolygu gan [Arolygiaeth Gofal Cymru](#) a'i gefnogi gan y Safonau Gofynnol Cenedlaethol i sicrhau cydymffurfiaeth â'r rheoliadau.

Atal

Gall mynediad at ofal plant o ansawdd uchel helpu i wella iechyd a llesiant plant, a gall helpu plant i ddysgu am yr amgylchedd a'r byd o'u cwrpas, gan gyfoethogi eu bywydau ar eu taith i fod yn oedolion.

Ein gweledigaeth yw bod plant a phobl ifanc yn gallu cael gafael ar wasanaethau gofal plant a chwarae rheoledig sy'n ddiogel, o ansawdd uchel ac sy'n cael eu rhedeg gan weithlu medrus a phrofiadol.

Gall rhieni fod yn dawel eu meddwl bod eu plant yn cael gofal mewn amgylcheddau diogel sy'n cael eu rhedeg yn dda. Felly, bydd gan deuluoedd opsiynau wrth ddewis gofal plant er mwyn gallu cydbwyso eu gwaith a blaenoriaethau eu teulu. Mae plant yn cael cyfleoedd gwerthfawr yn ifanc i ddatblygu'n gymdeithasol ac yn wybyddol mewn amgylchedd sy'n diwallu eu hanghenion.

Bydd darparwyr cofrestredig yn elwa o ganllawiau clir a diamwys ar y gofynion y mae'n rhaid iddynt eu bodloni o dan reoliadau ac archwiliadau.

Cydweithio

Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda rhanddeiliaid o bob rhan o'r sector gofal plant a gwaith chwarae i ystyried a dadansoddi'r materion yn fanwl. Rydym wedi annog her ac wedi cael cyngor arbenigol gan rhanddeiliaid ar ystyried sut gallai cynigion effeithio ar argaeledd, diogelwch ac ansawdd y gofal a ddarperir yn y tymor hir, a chynaliadwyedd y sector ei hun.

Cynnwys

Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gydag Arolygiaeth Gofal Cymru i ddadansoddi a all cynigion weithio'n ymarferol a'u profi gyda Grŵp Cyngori'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol i archwilio unrhyw ganlyniadau anfwriadol. Ystyriwyd [Strategaeth Tlodi Plant](#) Llywodraeth Cymru a [CCUHP](#) drwy gydol y gwaith ac mae egwyddorion [Chwarae](#), [Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar](#) wedi llywio'r ystyriaeth o'r effaith ar blant 0-5 oed.

Costau ac Arbedion

Bach iawn yw costau cyffredinol y cynigion hyn, ac mae'r ffocws ar adlewyrchu argymhellion adolygiadau rydym wedi ymrwymo i fwrw ymlaen â nhw. Mae hyn yn cynnwys gwella safonau i gael gwared ar unrhyw rwystrau a rhoi hyblygrwydd i ddarparwyr gofal plant sydd wedi bod yn rhan o'r gwaith adolygu. Mae hyn yn cynyddu eglurder drwy ganllawiau ac yn cael gwared ar amwysedd er mwyn i ddarparwyr allu bodloni'r rheoliadau a'r safonau perthnasol.

Gall eglurder o fewn y safonau gynyddu effeithlonrwydd wrth weithredu'r gwasanaeth gofal plant. Mae hyn yn helpu i sicrhau bod plant yn cael gofal a phrofiadau o ansawdd uchel a bod gan rieni ddewis.

Gallai **safonau ar gyfer gwarchodwyr plant** sy'n cynnig y caiff gwarchodwr plant ofalu am un plentyn arall o dan 5 oed (dewisol, ac mae meini prawf yn berthnasol) ac

achlysuron eraill pan fydd plant yn cael eu hystyried yn 5 oed (mae meini prawf yn berthnasol) wella cynaliadwyedd y busnes a helpu rhieni, yn enwedig pan fydd y gwarchodwr plant yn gofalu am frodyr a chwiorydd.

Pan fydd gwarchodwr plant yn gweithio gyda chynorthwyydd, gall hefyd ofalu am blant ar ei ben ei hun (hyd at ddwy awr yn unig) a bydd hyn yn gwella cynaliadwyedd y busnes ac yn rhoi hyblygrwydd i'r gwarchodwr plant gasglu plant o leoliadau/ysgolion eraill ac felly cynnig gofal cofleidiol effeithiol i blant a theuluoedd.

Meddyginiaeth - Mae'r risgiau a'r costau o gael a storio hylif parasetamol i'w roi i blant yn yr achosion a amlinellwyd yn y cynigion yn cael eu cydbwysu â'r manteision tebygol i iechyd a llesiant plant. Nid yw'n orfodol darparu hylif parasetamol.

Argymhellir pecynnau o hylif parasetamol heb siwgr gyda 120mg o parasetamol ym mhob dos 5ml. Yn gyffredinol, mae pecynnau un dos yn costio mwy fesul uned na mathau eraill o hylif parasetamol (mae cost bocsy'n cynnwys 12 x pecyn 5ml o hylif parasetamol (cyfanswm o 60ml) yn costio tua £4.99 i'w brynu o'i gymharu â photel 100ml o hylif parasetamol sy'n costio tua £3.50). Mae Llywodraeth Cymru yn argymhell defnyddio pecynnau oherwydd eu bod yn haws eu storio, mae ganddynt ddyddiadau dod i ben arnynt ac maent yn lleihau croeshalogi rhwng plant. Yn bwysig iawn, mae pecynnau'n darparu'r dos cywir drwy ddefnyddio un pecyn neu fwy nag un, heb fod angen llwy fesur na chwistrell geg.

Fodd bynnag, os nad oes pecynnau ar gael, efallai y bydd yn briodol i'r darparwr gadw potel o hylif parasetamol sy'n cynnwys mwy nag un dos. Yn yr achosion hyn, dylai'r rheolwr neu'r person sy'n gyfrifol am roi meddyginiaeth gynllunio, cofnodi a gweithredu ar groeshalogi yn ofalus. Mae hefyd yn angenrheidiol i unrhyw un sy'n gyfrifol am roi meddyginiaeth fod wedi cael gwybodaeth am bwysigrwydd dilyn unrhyw gyfarwyddiadau i'w defnyddio megis ysgwyd y botel yn dda cyn ei hagor (i sicrhau dos cywir).

Safonau Gwaith Chwarae Mynediad Agored ar gyfer Cymorth Cyntaf a chymwysterau eraill staff – Gallai fod arbedion o dan gostau hyfforddi ar gyfer lleoliadau chwarae mynediad agored os derbynnir y cynigion ar gyfer hyfforddiant Cymorth Cyntaf a chymwysterau staff eraill.

Asesiad Effaith

Roedd cynigion yr ymgynghoriad a gyhoeddwyd gennym yn cael eu cefnogi'n eang gan ymgynghoreion. Rydym wedi ystyried yr hyn y mae pobl wedi'i ddweud wrthym yn eu sylwadau ymgynghori a'u grwpiau ffocws ac rydym wedi ailedrych ar yr asesiad effaith hwn. O ganlyniad, byddwn yn gwneud y canlynol:

- Cynnwys effeithiau cadarnhaol a negyddol ychwanegol yn erbyn y newidiadau
- Esbonio sut rydym yn bwriadu lliniaru effeithiau negyddol posibl y newidiadau
- Cyfathrebu i roi gwybod i'r sector am y newidiadau
- Adolygu'r asesiad effaith hwn os bydd newidiadau sylweddol i'r Safonau

Bwriad y newidiadau i'r Safonau yw cefnogi'r sector gofal plant a gwaith chwarae cofrestredig a sicrhau manteision i ddarparwyr, plant a theuluoedd yn y tymor byr a'r tymor hir. Byddwn yn parhau i weithio gyda'n rhanddeiliaid i wneud y newidiadau'n effeithiol.

Yn yr ymgynghoriad gofynnwyd cwestiwn penodol am yr Asesiad Effaith drafft. Mae crynodeb o'r adborth wedi'i gynnwys isod.

Cwestiwn Ymgysylltu I: Pa sylwadau, os o gwbl, sydd gennych chi ar yr asesiadau effaith drafft, yn enwedig yr effeithiau ar blant, teuluoedd a'r rheini sy'n byw mewn anfantais economaidd-gymdeithasol (gan gynnwys tystiolaeth rydych chi'n teimlo y dylid ei hystyried)?

Roedd adborth ar yr asesiad effaith drafft yn tynnu sylw at nifer o ystyriaethau pwysig sy'n ymwneud â phlant, teuluoedd a'r rheini sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol. Roedd yr ymatebwyr yn cydnabod bod yr asesiad yn nodi llawer o faterion allweddol ond roeddent o'r farn bod angen edrych yn fanylach ar sawl maes.

Prinder staff - Mae pryder cyson yn ymwneud â recriwtio a chadw staff, yn enwedig mewn ardaloedd difreintiedig a gwledig.

Darpariaeth cyfrwng Cymraeg - Roedd nifer o'r sylwadau'n tynnu sylw at brinder darpariaeth gofal plant Gymraeg, yn enwedig darpariaeth diwrnod llawn, gyda thlodi a chostau teithio yn rhwystrau i deuluoedd sy'n chwilio am opsiynau cyfrwng Cymraeg. Nodwyd hefyd heriau recriwtio, yn enwedig i staff sy'n siarad Cymraeg.

Plant anabl ac Anghenion Dysgu Ychwanegol - Pwysleisiodd rhanddeiliaid yr angen i'r safonau gefnogi plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn well, gan gynnwys adnabod yn gynnar, arferion cynhwysol, a gwell hyfforddiant i staff.

Cyfeiriodd cyfranwyr at dystiolaeth ehangach, gan gynnwys [Arolwg Cost Gofalu Cronfa'r Teulu 2025](#), sy'n dangos y pwysau ariannol ac emosiynol difrifol y mae teuluoedd plant anabl neu ddifrifol wael yn eu hwynebu. Mae'r canfyddiadau hyn yn tynnu sylw at rwystrau sylweddol i waith, lefelau uchel o dlodi a dyled, llai o fynediad at eitemau hanfodol, ac effeithiau iechyd meddwl sylweddol ar rieni a phlant. Teimlai ymatebwyr y dylai'r asesiadau effaith adlewyrchu'r pwysau hyn a sicrhau nad yw'r safonau arfaethedig yn eu gwaethygu.

Fforddiadwyedd - daeth i'r amlwg fel thema arwyddocaol, gyda chwestiynau ynghylch a allai newidiadau arfaethedig gynyddu'r gwaith gweinyddol a'r costau i ddarparwyr yn anfwriadol, gan leihau'r argaeledd i deuluoedd. Roedd angen ystyried cyllid ar gyfer cymwysterau a hyfforddiant i helpu i gynnal mynediad.

Hygyrchedd - gwnaed sylwadau mewn perthynas â rhieni'n cwtogi oriau gwaith, gan adael eu gwaith hanner dydd i symud plant rhwng lleoliadau gan na allant fforddio talu drwy'r dydd pan fydd eu plentyn yn gymwys i ddechrau yn yr ysgol yn rhan-amser.

Gwybodaeth - nododd ymatebwyr ddryswch rhwng darpariaeth gofrestredig a darpariaeth heb ei chofrestru, gan bwysleisio'r angen am gyfathrebu cliriach i sicrhau mynediad a dewis teg, yn enwedig i deuluoedd difreintiedig. Roedd ymatebwyr o'r farn y dylid annog rhieni i ddefnyddio rhaglenni amrywiol sy'n cael eu hariannu sy'n caniatáu i blant gael

gafael ar ddarpariaeth, a thynnu sylw at effeithiau cadarnhaol gofal plant sy'n cael ei ariannu.

Dechrau'n Deg - mynegwyd pryderon ynghylch anghysondeb ar draws Awdurdodau Lleol, yn enwedig mewn perthynas â gofynion Dechrau'n Deg. Disgrifiodd rhai darparwyr anawsterau o ran bodloni amodau llym, gan nodi gwahaniaethau rhwng awdurdodau lleol a chwestiynu a yw'r trefniadau presennol yn dal yn addas.

Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar (ECPLC) – gwnaed sylw mewn perthynas â chynnwys ECPLC yn y Safonau a'r angen i integreiddio hyn ym mhrosesau arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru ac unrhyw fframwaith arolygu diwygiedig. Byddai angen i Awdurdodau Lleol hefyd gymhwyso'r ECPLC yn gyson wrth asesu ansawdd, yn hytrach na dibynnu ar eu dulliau lleol eu hunain. Mae sicrhau cysondeb llawn ar draws systemau arolygu a sicrhau ansawdd yn hanfodol er mwyn sicrhau canlyniadau cadarnhaol i blant a theuluoedd.

Er gwaethaf yr heriau hyn, nododd ymatebwyr nifer o effeithiau cadarnhaol sy'n gysylltiedig â'r newidiadau arfaethedig. Ystyriwyd bod mwy o hyblygrwydd o ran y gymhareb i warchodwyr plant ac eglurder ynghylch cymwysterau cynorthwyol o bosibl yn gwella argaeledd a fforddiadwyedd, yn enwedig i deuluoedd y mae angen gofal cofleidol neu ofal i frodyr a chwiorydd arnynt.

Roedd rhanddeiliaid yn croesawu cysoni'r safonau ag egwyddorion CCUHP, Egwyddorion Gwaith Chwarae ac ECPLC, gan nodi bod canolbwyntio ar hawliau plant, llesiant emosiynol, diogelwch a llais yn cryfhau disgwyliadau ansawdd yn gadarnhaol. Roedd yr ymatebwyr o'r farn bod y newidiadau'n ystyriol ac yn ymateb i adborth gan y sector, gyda'r potensial i wella mynediad at leoliadau Dechrau'n Deg a'r Cynnig Gofal Plant a chefnogi canlyniadau economaidd-gymdeithasol ehangach.

Yn gyffredinol, er bod y safonau arfaethedig yn cael eu hystyried yn fuddiol ac yn canolbwyntio ar y plentyn yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn pwysleisio ar bwysigrwydd mynd i'r afael â heriau'r gweithlu, sicrhau fforddiadwyedd, cefnogi darpariaeth cyfrwng Cymraeg, a chynnal tegwch ar draws awdurdodau lleol. Roeddent yn pwysleisio y byddai gwelliannau ystyrlon yn gofyn am fuddsoddiad parhaus mewn staff, hyfforddiant a chynaliadwyedd y sector i sicrhau nad effeithir yn negyddol ar blant a theuluoedd, yn enwedig y rhai sy'n wynebu anfantais. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda chonsortïwm gofal plant CWLWM a rhanddeiliaid allweddol i gefnogi cynaliadwyedd y sector a darparu gofal plant o ansawdd uchel.

Effaith newidiadau – Cadarnhaol a Negyddol

Strwythur a diwyg y ddogfen Safonau Gofynnol Cenedlaethol

Newidiadau:

Diwyg y Safonau (enghraifft fras o Safon 12: Bwyd a Diod wedi'u darparu)

Cynnwys rheoliadau cysylltiedig (Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010, fel y'u diwygiwyd) yn y safonau

Cynnwys dolenni i ragor o ganllawiau a chymorth

Cadarnhaol

- ✓ Mae newid i fformat HTML yn cael effaith gadarnhaol gan ddarparu dogfen hygrych, gliriach a haws ei defnyddio gyda hyperddolenni i reoliadau a rhagor o gymorth ac arweiniad sy'n cefnogi darparwyr gofal plant a gwaith chwarae i fodloni'r gofynion rheoleiddio angenrheidiol
- ✓ Gall Safonau hawdd eu defnyddio helpu darparwyr gyda chynefino a hyfforddi staff
- ✓ Creu deialog rhwng arolygwyr a darparwyr Arolygiaeth Gofal Cymru, a gallai wella'r deialog hwnnw

Negyddol

Roedd y rhan fwyaf o'r sylwadau a gafwyd yn gadarnhaol. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Sylwadau am gysondeb a pherthynas y Safonau â fframwaith/canlyniadau arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru a fframweithiau presennol eraill.
- Gallai gymryd amser i addasu i olwg newydd y Safonau a gallai nifer yr wybodaeth a'r hyperddolenni fod yn llethol i rai defnyddwyr.
- Roedd ymatebwyr yn galw am fwy o gynnwys ar ofalu am blant anabl neu'r rheini sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).

Lliniaru

Mae AGC wrthi'n adolygu ei fframwaith arolygu ar gyfer lleoliadau gofal plant a chwarae, a byddwn yn cydweithio'n agos â nhw i sicrhau bod y fframwaith diwygiedig yn adlewyrchu'r Safonau diwygiedig yn briodol.

Bydd gweithio gyda'n tîm technegol yn sicrhau bod y ddogfen yn hawdd ei defnyddio a byddwn yn rhoi gwybod i'r sector beth yw'r newidiadau diweddaraf pan fyddwn yn adnewyddu'r Safonau.

Bydd Llywodraeth Cymru yn cynnal a chadw'r Safonau yn rheolaidd, gan chwilio am ddiweddariadau.

Byddwn yn cydweithio â'n rhanddeiliaid (Arolygiaeth Gofal Cymru, Cwlwm, Chwarae Cymru, arweinwyr gofal plant awdurdodau lleol) i sicrhau bod darparwyr yn cael eu cefnogi'n effeithiol i fabwysiadu'r fformat newydd a deall y newidiadau.

Mewn ymateb i wybodaeth am anghenion plant, mae'r Safonau'n cynnwys nifer o safonau perthnasol i fodloni hawliau plant. *Mae Safon 4: Diwallu anghenion unigol* a Safon 16: *Cyfle Cyfartal* yn mynd i'r afael ag anghenion pob plentyn gan gynnwys y rhai ag ADY a phlant anabl. Bydd dolenni perthnasol i reoliadau a chanllawiau a chymorth pellach yn cael eu darparu o dan bob safon pan fydd y diweddariad nesaf yn cael ei gyhoeddi.

Darpariaeth o Ansawdd Uchel - Beth rydym yn ei olygu wrth ddarpariaeth o Ansawdd Uchel?

Newid: Diweddaru “Beth ydym yn ei olygu wrth Ddarpariaeth o Ansawdd Uchel?” i gyd-fynd ag ECPLC

Cadarnhaol

- ✓ Mae cysoni'r Safonau ag egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar (ECPLC) yn dangos lefel uchel o gefnogaeth gan ddarparwyr.
- ✓ Mae'n cefnogi gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer gofal plant a chwarae o ansawdd uchel ac yn ymateb i ofynion y sector i symleiddio canllawiau.
- ✓ Annog set gyson o egwyddorion ECPLC wrth ofalu am blant - dull mwy cyfannol sy'n seiliedig ar hawliau; yn cyd-fynd â Dechrau'n Deg, adnoddau sicrhau ansawdd awdurdodau lleol, a gweledigaeth gwelliant parhaus AGC.
- ✓ Mae cynnwys llais y plentyn a chanlyniadau llesiant yn sicrhau bod y Safonau'n canolbwyntio mwy ar y plentyn

Negyddol

Roedd y rhan fwyaf o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi cysoni'r Safonau ag egwyddorion ECPLC. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Roedd ymatebwyr yn teimlo bod perygl o ddisgwyliadau afrealistig gan ddarparwyr bach
- Baich gweinyddol posibl ar ddarparwyr
- Darparu mynediad ac amser ar gyfer hyfforddiant mewn ECPLC
- Dywedodd rhai ymatebwyr nad oeddent yn ymwybodol o ECPLC.

Lliniaru

Byddwn yn parhau i hyrwyddo'r adnoddau ECPLC sy'n cefnogi darparwyr ac y gellir eu defnyddio'n hyblyg. Byddwn hefyd yn gweithio gyda'n rhanddeiliaid i godi ymwybyddiaeth o egwyddorion ECPLC.

Diffiniadau

Newid: Diffiniad wedi'i ddiweddaru o Chwarae Mynediad Agored (OAP)

Cadarnhaol

- ✓ Mae'r diffiniad diwygiedig o Waith Chwarae Mynediad Agored sydd wedi'i gynhyrchu ar y cyd â Chwarae Cymru/PETC Cymru yn ymateb i argymhelliad 11.3 yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae a fydd yn helpu i wella dealltwriaeth o natur unigryw'r ddarpariaeth hon
- ✓ Mae'n gwahaniaethu rhwng chwarae mynediad agored a gofal plant

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Roedd ymatebwyr yn tynnu sylw at bryderon ynghylch plant ifanc (mor ifanc â 5 oed) yn gadael darpariaeth chwarae mynediad agored heb gael eu hebrwng.

- Teimlai ymatebwyr ei bod yn bwysig amlinellu'r trefniadau gweithredol, ee oriau gweithredu/presenoldeb staff yn y lleoliad
- Dylid amlinellu'r trefniadau ar gyfer cynhwysiant a hygyrchedd y ddarpariaeth ar gyfer plant anabl/sy'n ddifrifol wael
- Risg o amwysedd os bydd y cyfeiriad at "dan ddwy awr" yn y Safonau yn diflannu gan y gallai gamarwain ar anghenion cofrestru.

Lliniaru

Byddwn yn parhau i weithio gyda Chwarae Cymru a Chyngor Addysg a Hyfforddiant Gwaith Chwarae Cymru i ystyried mireinio'r diffiniad ymhellach er mwyn lliniaru unrhyw effeithiau negyddol sydd wedi cael eu nodi.

Mae'r safonau'n cefnogi pob lleoliad gwarchod plant a gofal dydd rheoleiddiedig i fodloni gofynion cofrestru sy'n cynnwys gwaith chwarae mynediad agored sy'n gweithredu am fwy na 2 awr.

Safonau Gwaith Chwarae Mynediad Agored

Newidiadau:

Cymorth Cyntaf – Chwarae Mynediad Agored (dull cymesur: o leiaf 1 swyddog cymorth cyntaf sydd wedi cymhwyso'n llawn a chynlluniau wrth gefn sy'n seiliedig ar risg)

Safon 13 (Chwarae Mynediad Agored) – dull cymesur at Staff Eraill (Cymwysterau)

Cadarnhaol

- ✓ Maent yn ymateb i argymhelliad 11.1 yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae ynghylch safonau gwaith chwarae mynediad agored cymesur annibynnol.
- ✓ Cefnogi natur dymhorol a dros dro'r ddarpariaeth a chynaliadwyedd; yn cyd-fynd â nodweddion y sector.
- ✓ Mae newidiadau i safonau penodol ar gyfer Cymorth Cyntaf a Chymwysterau Staff yn galluogi'r darparwr cofrestredig i weithredu'n gymesur
- ✓ Mae'r hyblygrwydd o ran cymwysterau eraill staff yn helpu i recriwtio/cadw staff a gall cynaliadwyedd y sector annog mwy o leoliadau i gofrestru, gan gydbwysu barn â goruchwyliaeth â chymwysterau uwch.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Nid ydym yn gwybod a fydd y cynigion yn lleihau'r gostyngiad yn nifer y lleoliadau gwaith chwarae mynediad agored cofrestredig yng Nghymru
- Efallai y bydd heriau o hyd wrth recriwtio staff am gyfnodau byr o amser
- Pryderon ynghylch nifer isel o swyddogion cymorth cyntaf, gan gynnwys monitro a chysondeb

- Cais am dempledi, a chanllawiau asesu risg clir os gwneir newidiadau
- Nodi angen am hyfforddiant ychwanegol ar staff ar gyfer plant anabl neu'r rheini sydd ag anghenion iechyd cymhleth

Lliniaru

Byddwn yn cydweithio â Chwarae Cymru i sicrhau bod y sector chwarae mynediad agored yn cael ei gefnogi gydag unrhyw newidiadau arfaethedig i ddarpariaeth Chwarae Mynediad Agored.

Roedd y cynnig i newid y gofynion cymorth cyntaf ar gyfer chwarae mynediad agored yn cynnwys naratif bod yn rhaid i'r person cofrestredig sicrhau bod asesiadau risg ar waith pan fyddant yn gweithredu gyda'r gofyniad cymorth cyntaf sylfaenol.

Byddwn yn ystyried a yw'r cymorth i blant anabl a'r rheini sydd ag anghenion iechyd cymhleth eisoes yn dod o dan safonau perthnasol eraill, ee *Safon 4: Diwallu anghenion unigol* a *Safon 10: Gofal iechyd*.

Meddyginiaeth

Newid: Safon 11 (Meddyginiaeth) – gwahaniaeth cliriach rhwng meddyginiaeth ar bresgripsiwn a meddyginiaeth nad yw ar bresgripsiwn; hylif parasetamol ac Atodiad [i'w gadarnhau] *Canllawiau ar roi Hylif Parasetamol pan fydd plant yn mynd yn sâl yn y lleoliad*

Cadarnhaol

- ✓ Rhoddir eglurder ac arweiniad ynghylch rhoi hylif parasetamol a beth i'w wneud os bydd plentyn yn mynd yn sâl yn y lleoliad cofrestredig
- ✓ Ymateb cyflymach a mwy cyson i amddiffyn iechyd a llesiant y plentyn a gwella dealltwriaeth rhieni o drefniadau pan fydd plentyn yn mynd yn sâl
- ✓ Mae'n helpu'r lleoliad cofrestredig i weinyddu Hylif Parasetamol yn ddiogel yn yr amgylchiadau a ddisgrifir yn y safonau a'r canllawiau

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Cafwyd nifer o oblygiadau ymarferol yn ymwneud â darparu gofyniad am gynhwysydd wedi'i gloi o'i gymharu â'r angen am fynediad cyflym at feddyginiaeth
- Goblygiadau pecynnau Hylif Parasetamol o'u cymharu â photeli
- Eglurhad ar sut mae lleoliad cofrestredig yn delio â phlentyn sy'n torri dannedd

Lliniaru

Byddwn yn mireinio ac yn archwilio dull mwy ymarferol sy'n seiliedig ar risg ar gyfer storio Hylif Parasetamol y gallai fod ei angen ar gyfer sefyllfaoedd "ymateb cyflym".

Yn unol â rheoliad 26 Defnyddio a storio meddyginiaethau, byddwn yn cryfhau'r safonau i sicrhau nad yw plant yn gallu cael gafael ar **unrhyw** feddyginiaeth. Pan fydd plant yn gallu cymryd eu meddyginiaeth eu hunain, bydd y safonau'n sicrhau eu bod yn cael eu goruchwyllo wrth wneud hynny.

Mae'r Atodiad drafft [i'w gadarnhau] *Canllawiau ar roi Hylif Parasetamol pan fydd plant yn mynd yn sâl yn y lleoliad* a gyhoeddwyd yn ystod yr ymgynghoriad, yn cynnwys canllawiau ar ddarparu pecynnau a photeli o Hylif Parasetamol.

Byddwn yn cydweithio â sefydliadau ymbarél gofal plant i sicrhau bod y sector yn cael ei gefnogi gan gyngor priodol sy'n cyd-fynd â Datganiad o Ddiben y lleoliad, y Safonau Gofynnol Cenedlaethol a chanllawiau lechyd Cyhoeddus Cymru mewn perthynas â'r newidiadau hyn.

Defnyddio staff gofal dydd

Newidiadau:

Safon 13 (GD) - cymhwyso canrannau cymwys/anghymwys ar draws y lleoliad cyfan (nid fesul ystafell)

Safon 13 (GD) - defnyddio staff ychwanegol ar gyfer anghenion unigol; cefnogaeth un-i-un ddim yn cael ei chyfrif yn y cymarebau craidd

Cadarnhaol

- ✓ Mae egluro'r defnydd effeithiol o staff (canrannau) ar draws y lleoliad yn hytrach na fesul ystafell yn y safonau yn ddull mwy hyblyg a deinamig o ymdrin â chymarebau a phwysleisio bod diogelwch, llesiant, datblygiad ac anghenion unigol plant yn cael eu diwallu bob amser, gan gynnwys y rhai ag anghenion dysgu ychwanegol, anghenion sy'n dod i'r amlwg a phlant anabl
- ✓ Mae defnyddio mwy o staff mewn ystafelloedd unigol i ddiwallu anghenion penodol plant yn rhoi hyblygrwydd i leoliadau cofrestredig ar sail asesiad ystyriol ac yn sicrhau bod y cymarebau oedolion: plant gofynnol yn parhau i gael eu bodloni. Egluro arferion cynhwysiant; atal "chwyddiant cymhareb" pan fydd aelod o staff wedi'i neilltuo i un plentyn; cefnogi gofal teg.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Mae risg na fydd gan rai ystafelloedd bresenoldeb staff cymwys ar adegau
- Pryderon ynghylch cysondeb arolygiadau Arolygiaeth Gofal Cymru
- Anfantaïs bosibl i blant ag ADY os nad yw'r lleoliad yn cael ei arwain gan anghenion

- Dichonoldeb recriwtio a chyllido ar gyfer staff ychwanegol
- Mae amwysedd lle mae rolau'n gymysg

Lliniaru

Wrth fodloni gofynion o dan Reoliad 27: Staffio rhaid i'r person cofrestredig sicrhau bod digon o bobl sydd â'r cymwysterau, y sgiliau a'r profiad priodol i ddiogelu a hyrwyddo anghenion iechyd a llesiant plant. Byddwn yn ystyried, ar y cyd â Cwlwm, anghenion cymorth y sector o ran lleoli staff yn effeithiol i fodloni gofynion rheoleiddio.

Mae AGC wrthi'n adolygu ei fframwaith arolygu ar gyfer lleoliadau gofal plant a chwarae, a byddwn yn cydweithio'n agos â nhw i sicrhau bod y fframwaith diwygiedig yn adlewyrchu'r Safonau diwygiedig yn briodol.

Byddwn yn ystyried ac yn rhannu pryderon am y pwysau ariannol ar y sector i ofalu am blant ag anghenion cymorth ychwanegol gyda meysydd polisi ehangach Llywodraeth Cymru.

Cynorthwyyr gwarchod plant

Newid:

- a) **Gall cynorthwyyr gwarchod plant ddechrau gweithio wrth gwblhau cymhwyster cynorthwyydd gwarchod plant; ar yr amod nad ydynt yn gofalu am blant ar eu pen eu hunain nes eu bod wedi cymhwyso; cyfnod cwblhau o 6 mis ar gyfer cymhwyso**

Cadarnhaol

- ✓ Gall cynigion i ddarparu amserlen i gynorthwyyr gwarchod plant ei dilyn wrth ennill cymwysterau yn ystod eu cyfnod mewn cyflogaeth leihau problemau recriwtio.
- ✓ Helpu gyda pharhad gwasanaeth; ymgorffori gwiriadau gorfodol a hyfforddiant craidd; amserlen a mesurau diogelu cliriach.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn. Roedd y prif effeithiau negyddol a gafwyd yn ymwneud yn fras â'r canlynol:

- Gall goruchwyllo'r cynorthwyyr gwarchod plant wrth iddynt weithio at gymhwyster fod yn feichus

- Gall chwe mis fod yn rhy fyr mewn rhai llwybrau/amgylchiadau; rhwystrau mynediad ariannol/hyfforddiant
- Roedd rhai dadleuon yn ymwneud â defnyddioldeb cyfyngedig os na all cynorthwyr fod heb oruchwyliaeth.

Lliniaru

Mae AGC wrthi'n adolygu ei fframwaith arolygu ar gyfer lleoliadau gofal plant a chwarae, a byddwn yn cydweithio'n agos â chydweithwyr AGC i sicrhau bod y fframwaith diwygiedig yn adlewyrchu'r Safonau.

Mae'r safonau'n nodi bod angen gwiriadau a hyfforddiant gorfodol cyn i gynorthwyydd ddechrau, ac nad oes cynnig i newid y rhain. Ystyried a oes angen mireinio safonau er mwyn sicrhau bod hyn yn glir.

Cynorthwyr gwarchod plant (cymwys): gallant fod yn llwyr gyfrifol am hyd at ddwy awr y dydd os yw'r holl ofynion yn Atodiad A - *Canllawiau'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Cynorthwyr Gwarchod Plant* a Safon 13 yn cael eu bodloni

Cadarnhaol

- ✓ Mae eglurhad ynghylch faint o amser y gellir gadael cynorthwyydd gwarchod plant yn llwyr gyfrifol am blant yn rhoi eglurder i'r sector, yn lleihau'r gostyngiad yn nifer y gwarchodwyr plant ac yn rhoi sicrwydd i rieni.
- ✓ Mae'n galluogi hebrwng plant i'r ysgol/argyfyngau heb amharu ar blant iau; mae'n rhoi eglurder nad oedd yn bodoli o'r blaen.

Negyddol

- Roedd y sylwadau a gafwyd mewn perthynas â'r newidiadau hyn yn ymwneud â: Gofynnodd rhai ymatebwyr am estyniad i dair awr (yn hytrach na dwy awr) ar yr amser y mae cynorthwyydd gwarchod plant yn gofalu am blant ar ei ben ei hun
- Digonolrwydd cap amser mewn cyd-destunau gwledig; pryderon cydraddoldeb â gofal dydd; mae angen eglurder ar drothwy cymwysterau/profiad.

Lliniaru

Byddwn yn gweithio gyda'n rhanddeiliaid i fynd i'r afael ag unrhyw effeithiau negyddol sy'n deillio o'n cynigion.

Mae Coram Pacey Cymru, y sefydliad proffesiynol sy'n cefnogi'r sector gwarchod plant, wedi mynegi pryderon yn ystod y cyfnod ymgynghori, wrth bwysu a mesur, y byddai rheol tair awr yn cefnogi gwarchodwyr plant sy'n gweithio mewn ardaloedd gwledig. O ystyried y gefnogaeth eang i'r cyfnod o ddwy awr drwy ymatebion i'r ymgynghoriad, byddwn yn chwilio am unrhyw ganlyniadau anfwriadol ar gyfer gweithredu'r cyfnod o ddwy awr.

Cymarebau gwarchod plant

Newid:

- a) Newid cymarebau – uchafswm nifer y plant y gall gwarchodwr plant ofalu amdanynt:**

Deg plentyn hyd at 12 oed;

O'r deg plentyn hynny, ni chaiff mwy na chwech ohonynt fod dan 8 oed.

O'r chwech hynny, ni chaiff mwy na phedwar fod o dan 5 oed.

O'r pedwar hynny, ni chaiff mwy na thri fod o dan 2 oed

O'r tri phlentyn hynny, fel arfer ni chaiff mwy na dau fod dan 18 mis oed, er y gellir gwneud eithriadau ar gyfer brodyr a chwiorydd.

Cadarnhaol

- ✓ Mae'r cynigion yn ymateb i argymhelliad 15 yr Adolygiad Annibynnol o Warchod Plant ac yn ceisio mynd i'r afael â dirywiad y sector gwarchod plant oherwydd cynaliadwyedd busnes.
- ✓ Hyblygrwydd ar gyfer gorgyffwrdd, patrymau gwaith amrywiol, argyfyngau; cefnogi parhad rhwng brodyr a chwiorydd a hyfywedd busnes, gan arafu dirywiad y sector o bosibl.
- ✓ Mae'r cynigion yn rhoi hyblygrwydd o ran cymarebau oedolion: plant ar gyfer plant o dan 5 oed ac yn parhau i roi dewis i rieni
- ✓ Maent yn cefnogi cynaliadwyedd y sector gofal plant i barhau i ddiwallu anghenion plant a'u teuluoedd ac ystyried dewisiadau rhieni
- ✓ Gall y cynnig hefyd gefnogi rhaglenni ariannu Llywodraeth Cymru fel Cynnig Gofal Plant Cymru a Dechrau'n Deg.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn, ond daeth yr effeithiau negyddol canlynol i'r amlwg:

- Pryderon ynghylch diogelwch/ansawdd os nad ydynt yn cael eu hasesu ar sail risg; cydraddoldeb â gofal dydd; efallai y bydd angen sylw uwch gan oedolion ar blant ADY/iau; rheoli ystod oedran eang.
- Bydd cynnydd yn nifer y plant o dan 5 oed y gall gwarchodwyr plant ofalu amdanynt, a gallai hyn effeithio ar y gofal a ddarperir os na fydd gwarchodwyr plant yn defnyddio eu barn broffesiynol am anghenion plant yn effeithiol.
- Gall nifer y gwarchodwyr plant barhau i ostwng er gwaethaf pob ymdrech

- Gall patrymau gwaith, lleoliad gwaith a dewis gwaith rhieni ddylanwadu ar eu penderfyniad wrth ddewis opsiynau gofal plant, ee Gofal dydd, gwarchod plant

Lliniaru

Rhagor o waith gyda phartneriaid i drafod a oes angen unrhyw fireinio i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau, gan ganolbwyntio ar anghenion plant.

Ystyried gyda phartneriaid gryfhau canllawiau i'w gwneud yn ofynnol cwblhau asesiadau risg i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau o ran defnyddio cymarebau (ystyried oedrannau, anghenion unigol, yr amgylchedd)

- b) Trin plant sydd i fod i ddechrau yn yr ysgol amser llawn (Derbyn ym mis Medi) fel plant dros 5 oed yn ystod y gwyliau haf cyn hynny (ar gyfer cymarebau Gwarchod Plant)**

Cadarnhaol

- ✓ Mae gwella hyblygrwydd yn cefnogi'r broses o integreiddio staff newydd, yn hyrwyddo parhad gofal i deuluoedd, yn galluogi grwpiau o frodyr a chwiorydd i aros gyda'i gilydd, ac yn cyfrannu at gynaliadwyedd cyffredinol.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn, ond daeth yr effeithiau negyddol cyffredinol canlynol i'r amlwg:

- Bwlch datblygiadol rhwng 4 a 5 oed; pryderon diogelwch/goruchwyliaeth; cydraddoldeb â sectorau eraill; eglurder diffiniadol (oedran statudol, diwrnodau HMS).

Lliniaru

Gwaith pellach gyda phartneriaid i drafod unrhyw effaith negyddol yn llawn ac a oes mesurau lliniaru y gellid eu rhoi ar waith. Mae'r mesurau lliniaru posibl yn cynnwys mynnu asesiad risg ar lefel plentyn (aeddffedrwydd, annibyniaeth, mynd i'r toiled, rheoleiddio) a chytundeb rhieni. Diffinio tymhorau a dyddiadau (yr hyn sy'n cyfrif fel "gwyliau haf", a thrin diwrnodau HMS) i sicrhau eu bod yn cael eu defnyddio'n gyson.

Newid:

- c) Gellir ystyried bod plant 3-5 oed mewn darpariaeth addysgol neu gyfuniad o ddarpariaeth addysgol a gofal plant cofleidiol yn ystod oriau ysgol mewn lleoliad arall am bum awr neu fwy y dydd, dros 5 oed at ddibenion y cymarebau gwarchod plant**

Cadarnhaol

- ✓ Cefnogi hyblygrwydd a chynaliadwyedd gofal cofleidiol, yn enwedig mewn cyddestunau gwledig ac ar gyfer sesiynau sy'n gorgyffwrdd.

Negyddol

Roedd llawer o'r sylwadau a gafwyd yn cefnogi'r newidiadau hyn, ond daeth yr effeithiau negyddol canlynol i'r amlwg:

- Priodoldeb datblygiadol: Yn aml, mae angen mwy o gefnogaeth ar blant rhwng 3 a 4 oed; cydraddoldeb â meithrinfeydd/Dechrau'n Deg; eglurder diffiniadol (yr hyn sy'n cyfrif fel "darpariaeth addysgol", cyfrifo "pum awr", a gwyliau/diwrnodau HMS). Potensial am ddryswch neu eu camddefnyddio heb ganllawiau.

Lliniaru

Gwaith pellach gyda phartneriaid i drafod unrhyw effaith negyddol yn llawn ac a oes mesurau lliniaru y gellid eu rhoi ar waith.

Gwneud aiddosbarthu'n ddewisol, yn seiliedig ar asesiad datblygiadol wedi'i ddogfennu a chytundeb rhieni, nid presenoldeb awtomatig.

Diffinio addysg/gofal cofleidiol yn fanwl; nodi a yw gwyliau ysgol/diwrnodau HMS wedi'i gynnwys; mae angen adolygu'n barhaus pan fydd anghenion plentyn yn parhau i fod yn nes at blant dan 5 oed.

Deddf Llesiant - Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015: yr hanfodion

Bydd y cynigion a amlinellir uchod yn chwarae rhan bwysig yn y gwaith o gefnogi egwyddor gyffredinol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sef gwneud ymyriadau cadarnhaol nawr, er budd pobl Cymru yn y dyfodol.

Bydd y Safonau diweddaraf yn helpu i sicrhau bod plant yn cael gofal mewn amgylchedd diogel a phriodol a byddant yn cefnogi ein [cynllun Gofal a Dysgu Chwarae Plentyndod Cynnar](#) a'n hegwyddorion sy'n canolbwyntio ar ddatblygiad plant ac sy'n allweddol i alluogi plant i gael y dechrau gorau mewn bywyd.

Mae'r newidiadau yn cyfrannu at nodau llesiant y Ddeddf, yn benodol:

Cymru lewyrchus

- Cefnogi cynaliadwyedd y sector gofal plant a gwaith chwarae fel rhan allweddol o'r economi sylfaenol.
- Mae'n galluogi rhieni i ddychwelyd i waith/hyfforddiant neu addysg, cynyddu eu horiau a chefnogi'r rheini sy'n gweithio oriau afreolaidd.
- Sicrhau bod lleoliadau gofal plant a reoleiddir ar gael a bod dewis i rieni

Cymru iachach

- Annog iechyd a llesiant da i bawb, gan leihau straen a phryder sy'n gysylltiedig â chynaliadwyedd busnes ac i deuluoedd wrth ddod o hyd i ofal plant ychwanegol.
- Darparu amgylchedd diogel, gofalgarn, cefnogol ac addysgol i blant.
- Mae mynediad at ofal plant a gwaith chwarae diogel o ansawdd uchel yn gwella iechyd a llesiant corfforol a meddyliol plant.
- Mae'n gyfle i blant chwarae.
- Mae lleoliadau gofal plant a gwaith chwarae yn rhoi mynediad i blant at weithwyr gwaith chwarae cymwys sy'n gallu cefnogi eu chwarae.

Cymru sy'n fwy cyfartal

- Mae'n sicrhau bod pob plentyn yn gallu cael gafael ar ddarpariaeth o ansawdd uchel, gan helpu i leihau'r bwlch rhwng y lleiaf a'r mwyaf difreintiedig yn ein cymunedau.
- Gall darpariaeth gofal plant o ansawdd uchel ddylanwadu'n gadarnhaol ar ddatblygiad plentyn a'i helpu i ddatblygu i'w lawn botensial. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod plant o gefndiroedd difreintiedig yn elwa mwy o ofal plant o ansawdd uchel a'i fod yn gallu helpu i unioni anfanteision datblygiadol a'r bwlch cyrhaeddiad.

Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

- Mae'r Safonau eisoes yn helpu i sicrhau bod plant yn gallu manteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Gymraeg. Mae'r cyfleoedd sydd ar gael i blant o deuluoedd Gymraeg eu hiaith a'r rhai nad ydynt yn dod o deuluoedd Gymraeg yn eu galluogi i gymdeithasu a chwarae drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r Safonau yn helpu i ddiwallu a deall anghenion a dewisiadau iaith plant.

Gweithredu, monitro a gwerthuso

Bydd unrhyw newidiadau rydym yn eu gwneud yn cael eu gweithredu ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) sy'n arolygu lleoliadau cofrestredig ac aelodau o gonsortium gofal plant CWLWM a Chwarae Cymru sy'n cynrychioli darparwyr gofal plant a gwaith chwarae. Fel rhan o'r gwaith hwn ac ymgysylltu parhaus, byddwn yn monitro ac yn gwerthuso effaith unrhyw newidiadau tymor hir posibl i'r Safonau ar ddiogelwch ac ansawdd y gofal a ddarperir.

Byddwn yn parhau i geisio adborth gan y sector ar effeithiolrwydd unrhyw ddiweddariadau i'r Safonau, ac effaith barhaus unrhyw ganllawiau ychwanegol, gan ystyried unrhyw welliannau y gallai fod eu hangen yn y dyfodol. Byddwn hefyd yn gofyn am adborth yn rheolaidd gan Arolygiaeth Gofal Cymru sy'n rheoleiddio ac yn arolygu lleoliadau gofal plant ar ran Gweinidogion Cymru.

Mae gennym ddyletswydd i ymgysylltu ac ymgynghori o dan rai amgylchiadau, ac mae tystiolaeth glir bod cynnwys y cyhoedd a rhanddeiliaid yn ganolog i bolisi a chyflawni llwyddiannus. Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, rydym wedi ymrwymo i gynnwys pobl yn y gwaith o ddatblygu polisïau.

A. ASESIAD O'R EFFAITH AR HAWLIAU PLANT

1. Amcanion y polisi

Cefndir

Yr uchelgais a nodir yng *Nghynllun Plant a Phobl Ifanc* Llywodraeth Cymru yw bod Cymru yn lle gwych i dyfu i fyny, byw a gweithio ynddo, nawr ac yn y dyfodol. Yng Nghymru, rydym am i bob plentyn gael y dechrau gorau posibl mewn bywyd. Dylai plentyndod fod yn gyfnod llawn hwyl, gyda chyfleoedd i archwilio, darganfod a bod yn chwilfrydig. Mae sicrhau mynediad at ofal plant digonol o ansawdd uchel yn cefnogi'r uchelgais hwn ac yn cyd-fynd ag ymrwymiad y *Rhaglen Lywodraethu* i roi cyfle i bob plentyn ffynnu. Drwy ddarparu gofal plant o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion plant, gallwn gefnogi eu datblygiad, eu llesiant a'u profiadau bob dydd.

Mae'r newidiadau arfaethedig i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ("y Safonau") yn deillio o argymhellion a wnaed yn yr *Adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir* (2019), yr *Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae* (2023) a'r *Adolygiad Annibynnol o Warchod Plant* (2023), ochr yn ochr â gwybodaeth a gasglwyd drwy ymgysylltu â'r sector cyn yr ymgynghoriad. Rydym wedi cydweithio ag amrywiaeth eang o bartneriaid a chynrychiolwyr ar draws y sector gofal plant a gwaith chwarae i adolygu'r prif argymhellion hyn, datblygu dealltwriaeth o sut mae'r Safonau presennol yn gweithio'n ymarferol, nodi'r heriau y mae darparwyr yn eu hwynebu, ac ystyried y ffordd orau o fynd i'r afael â nhw. Er mwyn deall sut beth yw gofal plant o ansawdd uchel o safbwynt rhieni a phlant, buom hefyd yn gweithio gyda Phlant yng Nghymru drwy grwpiau ffocws, gan fframio cwestiynau i gasglu eu barn a'u profiadau o ofal plant a chwarae.

Y flaenoriaeth gyffredinol ar gyfer unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Safonau yw darparu mwy o eglurder ac arweiniad ar draws nifer o feysydd allweddol, gan ganolbwyntio'n gryf ar gyflwyno hyblygrwydd cymesur, cefnogi cynaliadwyedd hirdymor, a chryfhau hyfywedd darpariaeth gofal plant a gwaith chwarae. Rhoddwyd ystyriaeth ofalus i effeithiau posibl yr holl newidiadau arfaethedig ar ddiogelwch plant ac ansawdd eu gofal, gan sicrhau bod plant yng Nghymru yn gallu parhau i gael gafael ar ofal plant a chyfleoedd chwarae o ansawdd uchel sy'n diwallu eu hanghenion nhw ac anghenion eu teuluoedd. Cynhaliwyd yr adolygiad gan ganolbwyntio ar fudd gorau'r plant, gan sicrhau bod y rhain yn parhau i fod yn ganolog i ddatblygu polisiâu a chanlyniadau.

Mae'r newidiadau a amlinellir isod wedi'u strwythuro'n bynciau gyda thystiolaeth gryno i egluro'r rheswm dros newid. At ddibenion yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant hwn, rydym ond wedi ystyried yr effeithiau ar gwestiynau a oedd yn rhan o'r ymgynghoriad. Roedd cwestiynau'r ymgynghoriad yn casglu barn am sut gallai'r newidiadau arfaethedig effeithio ar hawliau plant.

Newidiadau i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol

Strwythur a gosodiad y Safonau Gofynnol Cenedlaethol

Mewn ymateb i Argymhelliad 20 adolygiad Safonau Gofynnol Cenedlaethol 2019, a oedd yn tynnu sylw at yr angen i symleiddio strwythur a chyflwyniad y Safonau. Roedd ymgysylltu â Grŵp Cynghori'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn cadarnhau gwerth datblygu fersiwn HTML hygyrch ar-lein o'r Safonau i wella eglurder, trefn a defnyddioldeb i ddarparwyr, rhieni a gofawyr.

Darparwyd enghraifft ddrafft o'r Safonau (Bwyd a Diod) mewn ymgynghoriad gyda'r nod o gasglu barn ynghylch a fyddai'r fformat diwygiedig hwn, gan gynnwys cynllun cliriach a dolenni i reoliadau a chanllawiau arfer gorau, yn cefnogi darparwyr yn well i ddeall a bodloni'r safonau a gwella canlyniadau i blant ledled Cymru.

Darpariaeth o Ansawdd Uchel - *Beth rydym yn ei olygu wrth ddarpariaeth o Ansawdd Uchel?*

Cafodd y cynnig hwn ei ddatblygu i gryfhau'r cysondeb rhwng y Safonau ac egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar (ECPLC) a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024. Mae ECPLC yn nodi gweledigaeth sy'n seiliedig ar hawliau ac sy'n canolbwyntio ar y plentyn ar gyfer cefnogi datblygiad cymdeithasol, emosiynol, gwybyddol a chorfforol babanod a phlant, ac mae rhanddeiliaid wedi cymeradwyo gwreiddio'r egwyddorion hyn yn gliriach yn y Safonau. Bydd ymgynghori ar ddiweddariadau i'r bennod agoriadol, "*Beth rydym yn ei olygu wrth Ddarpariaeth o Ansawdd Uchel*", yn helpu i egluro disgwyliadau ar gyfer ymarfer o ansawdd uchel ac yn sicrhau bod darparwyr yn deall sut mae defnyddio egwyddorion ECPLC mewn gofal o ddydd i ddydd ar gyfer plant rhwng 0 a 12 oed.

Bydd cryfhau'r adran hon yn cefnogi ymarferwyr i ddarparu chwarae, dysgu a gofal cyson o ansawdd uchel; yn galluogi rhieni a gofawyr i ddeall yn well sut beth yw darpariaeth o ansawdd uchel; ac yn y pen draw yn gwella canlyniadau i blant drwy sicrhau eu bod yn cael gofal gan ymarferwyr sydd â'r adnoddau a'r arweiniad sydd eu hangen arnynt i roi'r dechrau gorau posibl mewn bywyd iddynt.

Diffiniadau

Cafodd yr ymgynghoriad ar y cynnig hwn ei ddatblygu mewn ymateb i Argymhelliad 11.3 yr Adolygiad Gweinidogol o Chwarae, a oedd yn gofyn i Lywodraeth Cymru adolygu a diweddarau'r diffiniad o waith chwarae mynediad agored a'r lleoliadau y mae'n gweithredu ynddynt. Dangosodd gwaith ymgysylltu â Chyngor Addysg a Hyfforddiant Gwaith Chwarae Cymru (PETC Cymru) a Chwarae Cymru nad yw'r diffiniad presennol yn adlewyrchu natur unigryw gwaith chwarae mynediad agored yn llawn. Datblygwyd diffiniad diwygiedig ac ymgynghorwyd arno.

Bydd cytuno ar y newidiadau hyn yn helpu i wella dealltwriaeth o natur unigryw gwaith chwarae mynediad agored ac yn sicrhau bod plant—yn enwedig y rheini sy'n 5 oed a hŷn—yn elwa o wybodaeth gliriach a mwy cywir am yr amrywiaeth o leoliadau chwarae sydd ar gael iddynt, fel y nodir yng nghanllawiau statudol *Cymru – Gwlad sy'n Creu Cyfle i Chwarae*.

Safonau Chwarae Mynediad Agored

Roedd yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae a gyhoeddwyd yn 2023 hefyd yn cynnwys argymhelliad 11: Adolygu rheoliadau a gorchmynion gwarchod plant a gofal dydd sy'n ymwneud â gwaith chwarae. Derbyniwyd cerrig milltir penodol 11.1 a 11.3 (gweler

uchod) a oedd yn effeithio ar waith chwarae mynediad agored yn y Safonau Gofynnol Cenedlaethol:

11.1: Adolygu ymarfer a throsglwyddiad cyfundrefn arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru sy'n ymwneud â gwaith chwarae i wella ei addasrwydd i'r diben o fewn y rheoliadau cyfredol. Dylai hyn hysbysu newidiadau i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol a'r broses o reoleiddio ac archwilio'r holl leoliadau gwaith chwarae a dylai hefyd gynnwys datblygu Safonau Gofynnol Cenedlaethol unigol ar gyfer lleoliadau gwaith chwarae mynediad agored.

Roedd dwy ran i argymhelliad 11.1. Mae AGC yn adolygu eu fframweithiau arolygu, a bydd diweddariadau pellach yn cael eu cynnwys yn adroddiad cynnydd yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae.

Mae ail ran y gwaith hwn yn canolbwyntio ar ddatblygu safonau gwaith chwarae mynediad agored annibynnol. Mae'r adolygiad wedi nodi bod rhai o ofynion presennol y Safonau yn creu rhwystrau i ddarparwyr sy'n dymuno cofrestru lleoliadau chwarae mynediad agored. Mae mynd i'r afael â'r rhwystrau hyn yn hanfodol i atal dirywiad pellach yn y ddarpariaeth ac i gynyddu nifer y cyfleoedd chwarae diogel o ansawdd uchel sydd ar gael i blant.

Er bod gwaith chwarae mynediad agored yn cael ei gategoreiddio ar hyn o bryd fel gofal dydd o dan Reoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010, mae natur y ddarpariaeth hon yn wahanol. Mae plant yn aml yn mynychu yn ôl eu dewis nhw ac yn annibynnol, ac mae'r strwythur, y patrymau staffio a'r amgylchedd yn wahanol iawn i leoliadau gofal dydd. O ganlyniad, nid yw nifer o'r Safonau presennol, na rhannau ohonynt, yn berthnasol mewn ffordd ystyrlon na chymesur ar hyn o bryd. Mae'r rhain yn cynnwys, **Safon 10: Gofal iechyd** yn benodol, safonau darpariaeth chwarae mynediad agored **10:28, 10:29 a 10:30 a Safon 13 (GD): Person addas (Gofal Dydd) Cymwysterau Staff Eraill - 13.9 (GD) Ar gyfer Chwarae Mynediad Agored**

Er mwyn sicrhau bod plant yn gallu cael mynediad at amgylcheddau chwarae diogel a diddorol sy'n cefnogi eu datblygiad, rydym yn datblygu set wedi'i theilwra o safonau cymesur yn benodol ar gyfer gwaith chwarae mynediad agored. Bydd y safonau pwrpasol hyn yn adlewyrchu'n well sut mae'r ddarpariaeth yn gweithredu'n ymarferol, gan barhau i gynnal y gofynion rheoleiddio a nodir yn Rheoliadau 2010. Y bwriad yw creu safonau sy'n cefnogi hawliau plant i chwarae, gwella eu diogelwch a'u llesiant, a galluogi mwy o leoliadau i gofrestru a pharhau'n gynaliadwy yn y tymor hir.

Hyfforddiant Cymorth Cyntaf – Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored: Safon 10: Gofal Iechyd – Safonau 10.28, 10.29 a 10.30

Nid yw'r gofynion cymorth cyntaf yn y Safonau'n adlewyrchu'n llawn sut mae gwaith chwarae mynediad agored yn gweithio, yn enwedig pan fydd staff yn cael eu cyflogi am gyfnodau byr neu dros dro yn unig. Gall hyn ei gwneud yn anodd i ddarparwyr recriwtio pobl addas, a all yn ei dro gyfyngu ar fynediad plant at gyfleoedd chwarae diogel o ansawdd uchel.

I fynd i'r afael â hyn, fe wnaethom gynnig dull gweithredu mwy cymesur sy'n parhau i flaenoriaethu diogelwch plant ar yr un pryd â chydabod realiti ymarferol y rhan hon o'r sector. Disgwylir i fodel mwy hyblyg gefnogi lefelau staffio gwell, lleihau costau i

ddarparwyr, a helpu i sicrhau bod lleoliadau chwarae mynediad mwy agored yn parhau i fod ar gael i blant yn eu cymunedau.

Felly, mae'r ymgynghoriad yn ceisio barn ar ddiwygio Safon 10 – Hyfforddiant Cymorth Cyntaf ar gyfer Chwarae Mynediad Agored – fel bod o leiaf un swyddog cymorth cyntaf cwbl gymwys yn bresennol bob amser. Byddai darparwyr hefyd yn cael eu hannog i hyfforddi staff ychwanegol lle bynnag y bo modd, gan fod hyn yn cryfhau diogelwch a gwytnwch plant yn ystod argyfyngau. Byddai penderfyniadau ynghylch nifer priodol y swyddogion cymorth cyntaf hyfforddedig yn cael eu harwain gan asesiad risg sy'n ystyried:

- y mathau o weithgareddau y bydd y plant yn cymryd rhan ynddynt
- maint a chynllun y man chwarae
- nifer y plant sy'n bresennol
- anghenion penodol plant unigol

Mae'r dull hwn yn sicrhau bod anghenion diogelwch plant yn cael eu hystyried yn ofalus ac yn fwriadol, yn hytrach na defnyddio'r rheol bod un ateb yn addas i bawb nad yw efallai'n addas ar gyfer lleoliadau chwarae mynediad agored.

Er bod y newid arfaethedig yn lleihau'r nifer sylfaenol o staff â hyfforddiant cymorth cyntaf sydd eu hangen bob amser, bydd asesiad cadarn sy'n seiliedig ar risg yn helpu i sicrhau bod plant yn parhau i gael gofal diogel ac ymatebol. Drwy ganiatáu i ddarparwyr recriwtio staff yn haws a chadw lleoliadau ar agor, nod y newid yw cynyddu mynediad plant at fannau diogel i chwarae, cymdeithasu a datblygu ar yr un pryd â chynnal ffocws clir ar eu llesiant.

Safon 13 (GD): Person addas (Gofal Dydd) Cymwysterau Staff Eraill - 13.9 (GD) Ar gyfer Chwarae Mynediad Agored

Mae Chwarae Cymru wedi tynnu sylw at heriau parhaus o ran recriwtio staff sy'n bodloni gofynion cymwysterau presennol y Safonau, yn bennaf oherwydd natur dros dro a thymor byr lleoliadau gwaith chwarae mynediad agored. Nid yw'r cymwysterau presennol a nodir yn y Safonau yn adlewyrchu'n llawn sut mae'r ddarpariaeth hon yn gweithio, lle mae staff yn aml yn cael eu cyflogi am gyfnodau gweithredu cyfyngedig.

Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae'r ymgynghoriad yn cynnig diwygio Safon 13.9 (GD) fel bod yn rhaid i'r person sy'n gyfrifol feddu ar gymhwyster gwaith chwarae Lefel 3 o leiaf, gyda 50% o staff eraill yn meddu ar gymhwyster gwaith chwarae Lefel 2. Rhaid cydnabod pob cymhwyster ar restr Cyngor Addysg a Hyfforddiant Gwaith Chwarae Cymru. Rhaid i staff neu wirfoddolwyr nad oes ganddynt gymhwyster swyddogol eto fod yn gymwys, cael eu goruchwyllo'n llawn, wedi cwblhau'r holl wiriadau gofynnol, wedi cwblhau hyfforddiant cynefino sy'n berthnasol i'w rôl a gweithio ochr yn ochr â staff sydd wedi cymhwyso i'r lefel ofynnol.

Bwriad y newidiadau arfaethedig hyn yw creu set fwy gymesur o safonau sy'n cydnabod natur dros dro gwaith chwarae mynediad agored a byddant yn cefnogi cynaliadwyedd y sector. Bydd hyn yn helpu i gynyddu nifer y gwasanaethau cofrestredig ac yn sicrhau bod plant yn gallu cael gafael ar gyfleoedd chwarae diogel sy'n cael eu rhedeg yn dda ac sy'n cael eu staffio gan oedolion addas. Bwriad yr addasiadau arfaethedig i'r safonau Cymorth

Cyntaf a Chymwysterau Staff yw caniatáu i ddarparwyr weithredu'n hyblyg ar yr un pryd â chynnal ffocws clir ar lesiant a diogelwch plant drwy asesuadau risg priodol.

Disgwylir i'r dull cymesur hwn effeithio'n gadarnhaol ar blant drwy wella mynediad at leoliadau chwarae mynediad agored cofrestredig ledled Cymru. Er y gallai fod gostyngiad yng nghyfran y staff cymwysedig, mae hyn yn cael ei gydbwyso gan y ffaith bod mwy o amgylcheddau chwarae diogel gyda staff ar gael. Bydd y person sy'n gyfrifol yn parhau i fod yn gyfrifol am sicrhau bod yr holl staff yn dilyn safonau a chanllawiau sefydledig i gefnogi darpariaeth o ansawdd uchel.

Safon 11: Meddyginiaeth - Hylif Parasetamol

Nod y newidiadau arfaethedig i Safon 11 yw cryfhau sut mae lleoliadau gofal plant yn ymateb pan fydd plentyn yn mynd yn sâl wrth dderbyn gofal yn y lleoliad cofrestredig. Y bwriad yw egluro'r trefniadau ar gyfer rhoi hylif parasetamol nad yw ar bresgripsiwn, fel y bydd plant yn cael rhyddhad cyflymach o boen neu dymheredd uchel, gan leihau'r tebygolrwydd y bydd eu cyflwr yn gwaethygu wrth gael gofal.

Mae cyflwyno canllawiau clir, gan gynnwys Atodiad newydd a'r gwahaniaeth rhwng meddyginiaeth ar bresgripsiwn a meddyginiaeth nad yw ar bresgripsiwn, yn sicrhau bod staff yn deall gweithdrefnau diogel a phriodol. Mae hyn yn cefnogi ymarfer cyson ar draws lleoliadau, yn lleihau risgiau fel croeshalogi, ac yn sicrhau bod anghenion iechedd plant yn cael eu blaenoriaethu.

Mae caniatáu i ddarparwyr gadw pecynnau dos sengl, neu boteli lle mae risg yn cael ei rheoli'n briodol, yn golygu bod modd trin plant yn brydlon, gyda rhieni'n dawel eu meddwl y bydd unrhyw feddyginiaeth yn cael ei rhoi'n ddiogel a gyda'u caniatâd.

Bydd effaith y newidiadau yn creu system gliriach a mwy diogel sy'n diogelu llesiant plant, yn galluogi ymyrraeth amserol, ac yn cryfhau'r cydweithio rhwng staff a rhieni i gefnogi gofal pob plentyn.

Defnyddio Staff - Person Addas Safon 13 (GD)

Bydd egluro sut mae staff yn cael eu defnyddio ar draws lleoliad yn sicrhau bod plant yn cael y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt ar yr adeg iawn, gan y bobl iawn. Drwy gadarnhau bod canrannau cymwysterau yn berthnasol ar draws y lleoliad cyfan, nid fesul ystafell, bydd gan ddarparwyr fwy o hyblygrwydd i leoli staff lle mae anghenion plant ar eu huchaf. Mae hyn yn galluogi gofal mwy ymatebol sy'n canolbwyntio ar y plentyn, yn enwedig ar gyfer plant anabl, neu'r rheini sydd ag anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion sy'n dod i'r amlwg. Y person cofrestredig sy'n parhau i fod yn gyfrifol am leoli staff yn effeithiol.

Egluro nad yw staff neu wirfoddolwyr ychwanegol sy'n cefnogi plant unigol yn cael eu cyfrif o fewn y cymarebau cymhwyster/sicrhau bod plant y mae angen cymorth ychwanegol neu arbenigol arnynt yn gallu cael gafael arno heb roi gweddill y grŵp dan anfantais, neu bryderon bod cymarebau'n cael eu colli. Mae hyn yn cefnogi cynhwysiant, yn gwella llesiant ac yn cryfhau profiadau bob dydd plant.

Yn gyffredinol, bydd y newidiadau'n effeithio'n gadarnhaol ar ddiogelwch, magwraeth a datblygiad plant drwy sicrhau bod y trefniadau staffio'n hyblyg, yn gymesur ac wedi'u teilwra i anghenion plant. Mae'r person cofrestredig yn parhau i fod yn gyfrifol am leoli staff yn effeithiol a goruchwyllo'r ddarpariaeth yn gadarn.

Canllawiau'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Cynorthwywyr Gwarchod Plant - Safon 13: Person Addas (GP) ac Atodiad A

Yn niweddariad 2023 i'r Safonau, roedd yn ofynnol i gynorthwywyr gwarchod plant ennill cymhwyster cydnabyddedig erbyn mis Tachwedd 2024. Roedd adborth gan Coram PACEY Cymru yn tynnu sylw at y ffaith y gallai'r newid hwn fod wedi arwain at rai cynorthwywyr yn gadael eu rolau ac wedi creu problemau i warchodwyr plant sy'n ceisio recriwtio cynorthwywyr newydd. Mae'r heriau hyn wedi cyfrannu at bwysau parhaus ar staff yn y sector.

Er mwyn ymateb i hyn, fe wnaethom ymgynghori ar gynnig a fydd yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd a allai helpu i gynnal parhad yn y sector gwarchod plant. Drwy'r cynnig, bydd cynorthwywyr gwarchod plant yn gallu dechrau yn eu swydd heb gymhwyster ffurfiol a gweithio at ennill y cymhwyster gofynnol o fewn cyfnod o 6 mis. Fodd bynnag, ystyriwyd cafeat i sicrhau diogelwch plant, gyda diwygiadau i Safon 13.4 (GP) na ellir gadael cynorthwywyr gwarchod yn gyfrifol am blant ar eu pen eu hunain hyd nes y ceir y cymhwyster. Bydd hyn yn helpu i liniaru unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynorthwydd yn gweithio heb y cymwysterau angenrheidiol am gyfnod byr ar ôl cael ei gyflogi.

Hefyd, nododd Arolygiaeth Gofal Cymru a Coram Pacey Cymru fod gwarchodwyr plant wedi mynegi'r angen am ganllawiau cliriach ynghylch amodau lle gallai cynorthwywyr fod yn llwyr gyfrifol am blant oherwydd bod y diffyg terfyn amser yn y Safonau yn arwain at ddryswch a chamdddefnydd posibl ar hyn o bryd. Mewn ymateb i hyn, fe wnaethom ymgynghori ar y cyfnod hiraf y gellir gadael cynorthwydd gwarchod plant cymwys yn llwyr gyfrifol am blant.

Bydd y newidiadau yn helpu i roi arweiniad cliriach a chefnogi gwarchodwyr plant i reoli eu hymarfer drwy eu galluogi i benodi cynorthwydd yn haws i gefnogi a gwella'r ddarpariaeth i'r plant. Bydd yn cael gwared ar unrhyw amwysedd ynghylch rôl y cynorthwydd gwarchod plant o'i gymharu â'r gwarchodwr plant cofrestredig, yn ogystal â sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau a'r rheoliadau. Bydd diwygio Safon 13.4 (GP) i ganiatáu i gynorthwywyr gwarchod plant gael eu cyflogi heb gymhwyster ffurfiol ar yr amod eu bod yn gweithio at gyflawni'r cymhwyster gofynnol yn lleddfu'r pwysau ar recriwtio.

Bydd terfyn ar yr amser y gellir gadael cynorthwywyr gwarchod plant yn llwyr gyfrifol am blant, ar yr amod bod yr holl ofynion eraill yn y canllawiau'n cael eu bodloni, a bydd hyn yn helpu i roi arweiniad cliriach a chefnogi gwarchodwyr plant i reoli eu hymarfer a rhoi sicrwydd i rieni. Bydd y ddau newid hyn yn cefnogi cynaliadwyedd y model busnes gwarchod plant gyda mantais ddilynol o amrywiaeth o atebion gofal plant i rieni a gofalwyr.

Bydd hyn yn effeithio'n gadarnhaol ar blant mewn lleoliadau gwarchod plant ledled Cymru drwy roi mwy o eglurder i'w rhieni a'u gofalwyr am rôl cynorthwywyr gwarchod plant o ran gofalu am y plant a bydd yn eu galluogi i wneud penderfyniadau gwybodus am ofal eu plentyn.

Cymarebau (Gwarchod Plant) - Safon 15 (GP):

Roedd yr [adolygiad Annibynnol o warchod plant \(2023\)](#) yn edrych ar pam mae nifer y gwarchodwyr plant wedi gostwng. Roedd argymhelliaid 15 yn gofyn i Arolygiaeth Gofal Cymru ystyried cyflwyno mwy o hyblygrwydd o ran sut mae gwarchodwyr plant yn defnyddio cymarebau staffio'r Safonau yn ystod cyfnodau byr o'r dydd, er enghraifft, cyn ac ar ôl ysgol neu yn ystod gofal cofleidiol amser cinio pan allai gwarchodwyr plant fod yn gollwng neu'n casglu plant o'r ysgol.

O ystyried y gostyngiad sylweddol mewn gwarchodwyr plant dros y pum mlynedd diwethaf, a'r angen i gynnal dewis rhieni, roedd yr ymgynghoriad yn cynnig diwygio gofynion y gymhareb bresennol.

Yn dilyn gwaith manwl gyda Grŵp Cynghori'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol, fe wnaethom ymgynghori ar newidiadau a fyddai'n caniatáu i warchodwyr plant ofalu am **un plentyn ychwanegol o dan 5 oed** (ac eithrio plant o dan 18 mis).

Byddai cynigion pellach yn caniatáu'r canlynol:

- Trin plant sydd i fod i ddechrau addysg statudol amser llawn ym mis Medi fel *plant dros 5 oed* yn ystod y gwyliau haf cyn hynny at ddibenion cymarebau.
- Bydd plant 3-5 oed sy'n treulio pum awr neu fwy y dydd mewn addysg (neu gymysgedd o addysg a gofal plant cofleidiol mewn mannau eraill) hefyd yn cael eu trin fel *plant dros 5 oed* at ddibenion cymarebau.

Mae'r newidiadau hyn yn effeithiol gan eu bod yn cryfhau cynaliadwyedd y sector gwarchod plant drwy ddarparu mwy o hyblygrwydd, helpu gwarchodwyr plant i gefnogi grwpiau o frodyr a chwiorydd, a chynnal parhad gofal. Gall hyn fod o fudd i lesiant plant drwy ganiatáu iddynt aros gyda gweithiwr proffesiynol y maent yn ymddiried ynddo gyda'u brodyr a'u chwiorydd. Mae'r cynigion hefyd yn cefnogi rhieni—yn enwedig y rheini sydd â phlant anabl, dewisiadau diwylliannol neu iaith, neu oriau gwaith annodweddiadol—drwy sicrhau bod mwy o ddewisiadau gofal plant addas ar gael.

Crynodeb

Cynhaliwyd ymgynghoriad y Safonau gyda budd gorau'r plant yn ganolog iddo. Mae'r broses wedi cydnabod a gwerthfawrogi barn y rhai a gymerodd ran, gan sicrhau bod y rhai y mae'r cynigion yn effeithio arnynt wedi helpu i'w siapio. Drwy gydol yr adolygiad, rydym wedi ymgysylltu'n agos â rhanddeiliaid i ystyried argymhellion a datblygu gwelliannau ystyrlon, tymor hir. Mae ein dull gweithredu wedi blaenoriaethu diogelwch a llesiant plant ar yr un pryd â chefnogi cynaliadwyedd a hyfywedd darparwyr gofal plant a gwaith chwarae preifat, trydydd sector a chyhoeddus.

Bwriad y newidiadau i'r Safonau yw gwella canlyniadau i blant, cryfhau cynaliadwyedd y sector, a chefnogi'r gwaith o recriwtio a chadw gweithlu medrus. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod teuluoedd yn parhau i gael mynediad at ofal plant hygyrch o ansawdd uchel. Mae darpariaeth o ansawdd uchel yn rhan hollbwysig o'r gwaith o gefnogi datblygiad plant a'u helpu i gyrraedd eu llawn botensial. Mae datblygu cynigion yr ymgynghoriad ar y cyd â'r sector gofal plant a chwarae a sefydliadau ymbarél wedi galluogi adborth cadarn a

phroses gydgynghyrchu, gan helpu i sicrhau bod y safonau diweddaraf a'r newidiadau yn glir, yn ymarferol ac yn addas i'r diben ar gyfer y dyfodol.

Bydd newidiadau i'r Safonau yn cael eu rhoi ar waith mewn partneriaeth agos ag awdurdodau lleol, a sefydliadau ymbarél gofal plant a chwarae. Bydd y dull cydweithredol hwn yn helpu i sicrhau bod y canllawiau diwygiedig yn ymarferol yn weithredol ac yn cyd-fynd ag anghenion y sector, gan gefnogi darparwyr i fodloni gofynion rheoleiddio.

2. Casglu tystiolaeth ac ymgysylltu gyda phlant a phobl ifanc

Mae argaeledd gofal plant, chwarae a gweithgareddau o ansawdd uchel yn cynnig manteision cymdeithasol, economaidd ac addysgol hanfodol i blant a theuluoedd. Roedd ymchwil a gomisiynwyd gan yr [Adran Addysg yn 2022](#) wedi nodi mai'r prif reswm dros rieni'n defnyddio gofal plant oedd i'w galluogi i weithio, ond bod datblygu a chymdeithasu hefyd yn fantais allweddol i'r plant. Roedd rhieni o'r farn bod argaeledd gofal hyblyg o ansawdd uchel yn hanfodol i ddiwallu anghenion plant a'u teuluoedd. Mae Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant Awdurdodau Lleol ac ymdrechion i ymgysylltu â'r sector yn dweud wrthym fod pandemig y Coronafeirws a'r argyfwng costau byw wedi effeithio ar gynaliadwyedd y sector gofal plant, ei weithlu, a bywydau gwaith rhieni a phlant.

Mae tystiolaeth yn dangos bod mynediad at ofal plant a chwarae o ansawdd uchel yn fuddiol i bob plentyn yn ei flynyddoedd cynnar². Gall fod yn rhan bwysig o fynd i'r afael â'r bwlch cyrhaeddiad, datblygu sgiliau cymdeithasol plant a'u cefnogi i baratoi ar gyfer yr ysgol. Mae ymarferwyr medrus, cefnogol a chymwys yn elfen allweddol o ofal plant a gwaith chwarae o ansawdd uchel ac maent yn gwneud gwahaniaeth amlwg i ddysgu a datblygiad plant, yn enwedig i blant o deuluoedd incwm isel a theuluoedd sydd mewn perygl³.

Rydym eisiau i blant o bob cefndir ledled Cymru gael y dechrau gorau mewn bywyd ac mae'r rheini sy'n gofalu am ein plant yn hollbwysig i'n helpu ni i gyflawni'r weledigaeth hon a nodir yn ein cynllun 10 mlynedd ar gyfer y gweithlu chwarae a blynyddoedd cynnar⁴ - i

² <https://www.eif.org.uk/blog/early-years-education-what-does-high-quality-provision-look-like>

⁴ [Early-Years-Impact-Brief.pdf \(suttontrust.com\)](#)

⁵ [Gofal plant, chwarae a blynyddoedd cynnar - cynllun gweithlu | LLYW.CYMRU](#)

gefnogi a datblygu gweithlu medrus iawn sy'n cael ei ystyried yn broffesiwn ac yn yrfa o ddewis.

Nod cynigion yr ymgynghoriad oedd sicrhau bod teuluoedd yn parhau i gael gofal plant hygyrch o ansawdd uchel sy'n cefnogi datblygiad plant ac yn eu galluogi i gyrraedd eu llawn botensial drwy: gryfhau cynaliadwyedd y sector; a chefnogi recriwtio gweithlu medrus.

Ymgysylltu

Plant

Ymgysylltwyd â phlant rhwng **2 a 10 oed** drwy **grwpiau ffocws** wedi'u hwyluso gan Plant yng Nghymru. Cymerodd y plant ran mewn trafodaethau strwythuredig a oedd yn edrych ar eu profiadau gofal plant a chwarae, beth maent yn ei fwynhau, ac unrhyw rwystrau maent yn eu hwynebu. Roedd ymarferwyr a oedd yn helpu i hwyluso'r sesiynau hyn wedi cwblhau hyfforddiant **Hawliau'r Blynyddoedd Cynnar** yn flaenorol, gan sicrhau bod gweithgareddau ymgynghori yn seiliedig ar hawliau ac yn briodol yn ddatblygiadol. Nid oedd ymgynghoriad uniongyrchol â phlant rhwng **0 a 2 oed**; yn hytrach, casglwyd eu barn **drwy rieni** mewn grwpiau ffocws wedi'u targedu a chyfweliadau un-i-un. Roedd y cyfranogwyr yn cynnwys amrywiaeth eang o blant, gan gynnwys **plant anabl** a'r rheini ag **Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)**.

Rhieni

Ymgysylltwyd â rhieni drwy **grwpiau ffocws** a **chyfweliadau unigol**, gan gasglu safbwyntiau ar ansawdd, fforddiadwyedd, hygyrchedd a chynhwysiant gofal plant. Cyfrannodd rhieni **plant ag ADY** wybodaeth fanwl am yr heriau y maent yn eu hwynebu wrth sicrhau gofal plant addas. Roedd yr ymgysylltu wedi'i lunio i adlewyrchu amrywiaeth eang o brofiadau teuluol ledled Cymru.

Lleoliadau Gofal Plant ac Ymarferwyr

Cymerodd ymarferwyr o leoliadau ledled Cymru ran mewn grwpiau ffocws dan arweiniad Plant yng Nghymru. Dewiswyd y lleoliadau hyn oherwydd eu bod wedi cymryd rhan yn flaenorol mewn **hyfforddiant Hawliau Plant a Chyfranogiad**, gan gryfhau ansawdd yr ymgynghori. Cafwyd rhagor o ymgysylltu â'r sector drwy **ddigwyddiadau a gweithgorau cyn yr ymgynghoriad**, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o AWARE (arweinwyr gofal

plant awdurdodau lleol), Gofal Cymdeithasol Cymru, Estyn, Arolygiaeth Gofal Cymru, Chwarae Cymru a phartneriaid CWLWM. Cyfrannodd y grwpiau hyn arbenigedd yn y sector a thynnwyd sylw at y pwysau gweithredol a'r pwysau ar y gweithlu sy'n effeithio ar ddarparu gofal plant.

Yr hyn a ddywedodd plant, rhieni a lleoliadau wrthym

Barn y Plant

- **Rhwng 0 a 2 oed (drwy rieni):** Pwyslais cryf ar yr angen am *lefydd diogel a chadw plant yn ddiogel*.
- **Rhwng 2 a 5 oed:** Yn nodi bod gofalwyr yn ganolog i'w teimladau o *ddiogelwch a hapusrwydd*. Wedi disgrifio gofal plant fel amgylchedd *hapus a hwyliog* lle gallant chwarae a ffurfio cysylltiadau.
- **Rhwng 4 a 10 oed:** Gofal plant yn cael ei gydnabod fel lle i *chwarae, cymdeithasu a dysgu*, ac yn deall ei rôl o ran cefnogi gallu rhieni i weithio.

Barn Rhieni

Tynnodd rhieni sylw at y canlynol:

- Pwysigrwydd **gofal plant diogel, dibynadwy o ansawdd uchel** lle gall plant ddysgu, cymdeithasu a datblygu.
- **Rhwystrau allweddol** gan gynnwys cost uchel, argaeledd cyfyngedig, a phrinder staff a chapasiti hyfforddi.
- Pwysleisiodd rhieni plant ag ADY **ddiffyg opsiynau cynhwysol**, staffio annigonol a darpariaeth gyfyngedig sy'n gallu diwallu anghenion unigol. Roedd rhieni'n argymhell gwell mynediad at wybodaeth, mwy o gymhwysedd diwylliannol mewn gofal plant, darpariaeth fwy fforddiadwy, a gwell cymorth i blant ag ADY.

Barn Ymarferwyr

Soniodd ymarferwyr am y canlynol:

- Pwysau sy'n deillio o heriau **recrwtio a chadw staff** a phrinder hyfforddiant.
- Pryderon ynghylch **cymarebau gwarchod plant**, yn enwedig eu heffaith ar leoliadau brodyr a chwiorydd a pharhad gofal. Roedd y dystiolaeth hon yn cyd-fynd â chanfyddiadau'r Adolygiad Annibynnol o Warchod Plant.

Sut bydd y newidiadau i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn cefnogi'r holl randdeiliaid

Cryfhau'r cymorth i blant ag anghenion dysgu ychwanegol

Rydym yn diweddarau **Safon 13 (Gofal Dydd) Person Addas y Safonau Gofynnol Cenedlaethol** i roi arweiniad cliriach ar leoli staff, gan gynnwys defnydd priodol o staff neu wirfoddolwyr ychwanegol **y tu hwnt i'r cymarebau gofynnol** i ddiwallu anghenion unigol. Bydd egluro bod canrannau staffio yn berthnasol **ar draws y lleoliad cyfan** yn gwella hyblygrwydd ac yn sicrhau bod anghenion plant yn cael eu diwallu'n fwy effeithiol. Nod y newidiadau hyn yw gwella cynhwysiant a rhoi mwy o sicrwydd i rieni.

Ymateb i Adborth Gwarchodwyr Plant

Er mwyn mynd i'r afael â chynaliadwyedd a pharhad gofal i deuluoedd a chymorth i gadw brodyr a chwiorydd gyda'i gilydd, mae'r newidiadau arfaethedig i **Safon 15 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol (Cymarebau Gwarchod Plant)** yn cynnwys:

- Caniatáu **un plentyn arall dan 5 oed** (ac eithrio plant dan 18 mis oed).
- Trin plant sydd i fod i ddechrau yn yr ysgol fel "dros 5 oed" yn ystod yr haf cyn hynny.
- Cyfrif plant 3 oed a hŷn sy'n mynychu addysg am 5 awr a mwy y dydd fel "plant dros 5 oed" at ddibenion cymhareb.

Bydd yr addasiadau hyn yn cefnogi parhad gofal ac yn cryfhau sefydlogrwydd y sector.

Gwreiddio Darpariaeth o Ansawdd Uchel a Llais y Plentyn

Rydym yn cryfhau adran "Darpariaeth Ansawdd Uchel" y Safonau i sicrhau ei bod yn cyd-fynd ag **egwyddorion ECPLC** ac i egluro disgwyliadau ymarfer o ansawdd uchel.

Bydd y **canlyniad llesiant a llais y plentyn yn cael ei wreiddio ym mhob un o'r Safonau**, gan gefnogi darparwyr i adlewyrchu safbwyntiau plant mewn ymarfer bob dydd a helpu rhieni i ddeall sut beth yw gofal plant o ansawdd uchel.

Byddwn yn parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol i gefnogi'r gwaith o ddatblygu'r rhain, gan sicrhau bod barn y plentyn yn cael ei ystyried yn ofalus. Byddwn hefyd yn rhoi sylw dyledus i Erthygl 12 Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn sy'n datgan: *mae gan blant yr hawl i fynegi barn am benderfyniadau sy'n effeithio arnynt, a rhaid ystyried eu barn.*

Mae'r Asesiad hwn o'r Effaith ar Hawliau Plant wedi cael ei ddiweddarau nawr bod yr ymgynghoriad wedi dod i ben. Byddwn yn gweithio gyda'n rhanddeiliaid i ddatblygu cynllun gweithredu ac ystyried effaith newidiadau'n weithredol cyn cyhoeddi Safonau diwygiedig.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda'r sector (gan gynnwys gweithio gyda sefydliadau ymbarél sy'n cynrychioli'r sector, awdurdodau lleol a rhanddeiliaid allweddol eraill) i sicrhau eu bod yn cael gwybod am ddatblygiadau a'u bod yn rhan o'r gwaith.

Gan ystyried hyn, bydd camau'n cael eu cymryd, lle bynnag y bo modd, i sicrhau bod gwybodaeth hygyrch yn cael ei darparu. Bydd geiriad canllawiau terfynol y Safonau'n seiliedig ar adborth a geir o'r ymgynghoriad. Ystyrir bod effeithiau'r darn hwn o waith yn gadarnhaol.

Cysylltiadau â meysydd polisi eraill

Mae diwygiadau arfaethedig i'r Safonau wedi cael eu hystyried ochr yn ochr â'r adolygiad presennol o [Orchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) 2010](#). Ystyriwyd y Safonau presennol sy'n ymwneud â phlant o wahanol oeddrannau wrth nodi diwygiadau posibl i wella'r broses o ddiogelu'r plant ieuengaf, mwyaf agored i niwed. Ystyriwyd hefyd safonau penodol yn ymwneud â gwahanol fathau o leoliadau.

3. Dadansoddi'r dystiolaeth ac asesu'r effaith

Bydd y newidiadau i'r [Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed](#) yn effeithio ar ddiogelwch a llesiant plant drwy ddarparu mwy o eglurder ac arweiniad i ddarparwyr gofal plant o ran sut maent yn bodloni'r safonau gofynnol. Mae ffocws ar gefnogi cynaliadwyedd y sector a datblygu cyflogaeth staff ar draws lleoliadau i recriwtio gweithwyr medrus iawn a allai ganiatáu i leoliadau sy'n cael trafferth ar hyn o bryd aros yn weithredol. Bydd ffocws ar ddatblygu llais y plentyn a chynnwys canlyniadau llesiant drwy'r Safonau. Bydd hyn yn sicrhau bod digon o ofal plant o ansawdd uchel ar gael i ddiwallu anghenion plant a'u teuluoedd a bydd yn sicrhau bod canlyniadau i blant yn parhau i fod yn flaenoriaeth ac yn cael effaith gadarnhaol ar bob plentyn mewn lleoliadau gofal plant a chwarae.

Mae'r Safonau yn cydnabod bod gan bawb sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc ac yn gofalu amdanynt rôl i'w chyflawni o ran hyrwyddo hawliau plant a'u helpu i gyflawni eu potensial fel unigolion.

Mae mesurau i liniaru effeithiau posibl y cynigion wedi cael eu nodi drwy weithgorau arbenigol penodol. Mae canlyniadau'r cynigion a geisir wedi cael eu hystyried ac mae unrhyw newidiadau a gynigir yn cael eu gosod yn erbyn budd gorau'r plant a'r cyd-destun y maent yn cael gofal ynddo. Cefnogir y newidiadau gan fesurau diogelu ac asesiadau risg ychwanegol perthnasol fel y nodir gan reoliadau a gofynion perthnasol darparwyr cofrestredig.

Mae darpariaeth o ansawdd uchel yn canolbwyntio ar y plentyn, yn gynhwysol ac yn ymatebol. Maent yn sicrhau bod gan bob babi a phlentyn yr hawl i gael ei glywed, yr hawl i chwarae a'r hawl i deimlo'n ddiogel a'i fod yn cael ei feithrin mewn amgylchedd sy'n parchu bod yn unigryw. Cyflawnir hyn drwy alluogi oedolion, amgylcheddau effeithiol a phrofiadau diddorol drwy Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar.

Mae ymrwymiad Llywodraeth Cymru i hawliau plant, fel yr amlinellir yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, yn sail i ddarpariaethau o ansawdd uchel. Mae hyn yn golygu sicrhau bod:

- Babanod a phlant yn teimlo'n ddiogel ac wedi'u hamddiffyn rhag niwed (Erthygl 19).

- Bod eu lleisiau'n cael eu clywed a'u parchu mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt (Erthygl 12).
- Bod ganddynt amser a lle i chwarae, archwilio a datblygu ar eu cyflymder eu hunain. (Erthygl 31).
- Bod eu llesiant emosiynol, eu gofal a'u dysgu yn flaenoriaeth mewn amgylcheddau meithringar.

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r [erthyglau CCUHP](#) sydd fwyaf perthnasol i'r adolygiad presennol o Safonau Gofynnol Cenedlaethol 2024-2025.

Erthyglau Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn neu BroTOCOL Dewisol	Yn gwella (X)	Heriau (X)	Esboniad
2. Peidio â gwahaniaethu Mae'r Confensiwn yn berthnasol i bawb beth bynnag fo'u hil, crefydd, gallu, beth bynnag y maent yn ei feddwl neu'n ei ddweud neu ba fath bynnag o deulu y maent yn dod ohono.	X		Bydd y Safonau Gofynnol Cenedlaethol diwygiedig yn berthnasol i bob lleoliad gofal plant a chwarae cofrestredig sy'n gofalu am blant o'u genedigaeth hyd at 12 oed. Gall darpariaeth gofal plant o ansawdd uchel ddylanwadu'n gadarnhaol ar ddatblygiad plentyn a'i helpu i ddatblygu i'w lawn botensial. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod plant o gefndiroedd difreintiedig yn elwa mwy o ofal plant o ansawdd uchel a'i fod yn gallu helpu i unioni anfanteision datblygiadol a'r bwlch cyrhaeddiad. Mae rhai o'r Safonau eisoes yn ymwneud â chyfle cyfartal i blant ac maent yn adlewyrchu hawliau plant. Mae'r person cofrestredig yn gyfrifol am sicrhau o dan safon 16 Cydraddoldeb bod cyfle cyfartal ac arferion gwahaniaethol yn cael eu hyrwyddo yn eu lleoliad cofrestredig, a rhaid iddynt feddu ar bolisi cydraddoldeb a bodloni rheoliadau a safonau perthnasol. Mae deddfwriaeth gwrth-wahaniaethol a chysylltiadau ag arferion da yn cael eu hyrwyddo yn y Safonau Gofynnol

			Cenedlaethol. Rydym eisoes wedi ymrwymo i barhau i adolygu'r rhain. Nod craidd 5 Llywodraeth Cymru ar sail CCUHP yw y dylid gwrando ar blant, eu trin â pharch, a chydabod eu hil a'u hunaniaeth ddiwylliannol. Mae'r newidiadau i greu hyblygrwydd o ran cymarebau ar gyfer gwarchodwyr plant yn sicrhau y bydd plant yn cael y budd o gael gofal gan weithiwr proffesiynol hysbys a chael y gofal hwnnw gyda'u brodyr a'u chwiorydd. Bydd rhieni'n gallu dewis gwarchodwr plant a fyddai, yn eu barn nhw, yn diwallu anghenion eu plant orau ac yn gofalu am eu plant gyda'i gilydd. Gall hyn fod yn arbennig o arwyddocaol i rieni plant anabl, y rheini sydd â dewisiadau diwylliannol, crefyddol neu iaith a rhieni sy'n gweithio oriau annodweddiadol. Bydd egwyddorion ECPLC yn cael eu rhoi ar waith drwy'r Safonau i gyd. Mae'r rhain wedi ymrwymo i wreiddio cydraddoldeb ac annog pobl i beidio â gwahaniaethu, gan fabwysiadu dull cynhwysol sy'n seiliedig ar hawliau plant ym mhopeth a wnawn. Maent hefyd yn cefnogi cyfranogiad plant a phobl ifanc i sicrhau bod llais plant a rhieni'n cael ei ystyried mewn perthynas ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Maent yn gwneud cyfraniad sylweddol at liniaru effaith anghydraddoldebau, boed yn hiliaeth, tlodi, anabledau neu ffactorau cymdeithasol eraill. Er enghraifft, diffyg cyfleoedd sy'n gallu effeithio'n barhaol ar fywydau unigolion. Mae'r safonau'n helpu i gael gwared ar rwystrau i sicrhau bod babanod a phlant ifanc yn cael eu cefnogi i gael plentyndod hapus a boddhaus. Mae Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Llywodraeth Cymru (2022) yn adlewyrchu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i greu cymdeithas gynhwysol a
--	--	--	---

			theg i'r holl bobl a chymunedau Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yng Nghymru. Bydd y newidiadau yn parhau i gefnogi plant yn y maes hwn beth bynnag fo'u cefndir a bydd cysylltiadau ag adnoddau gwrth-hiliaeth ac arferion gorau yn cael eu cynnwys yn y Safonau os caiff y cynnig ei gymeradwyo.
3. Budd Gorau'r Plentyn Dylai pob sefydliad sy'n ymwneud â phlant weithio at yr hyn sydd orau i bob plentyn.	X		Rhaid i fudd gorau'r plant fod yn brif ystyriaeth wrth wneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Drwy gydol yr adolygiad o'r Safonau, mae'r nod o hyrwyddo mesurau diogelwch cadarn i blant wedi bod yn ystyriaeth ganolog, ac mae pob penderfyniad wedi cael ei wneud gyda hyn mewn golwg. Lle gallai fod unrhyw effeithiau negyddol yn gysylltiedig â chynigion, mae mesurau lliniaru wedi cael eu hystyried yn ofalus. Mae'r newid i safon 13: Person Addas (Gwarchod Plant) ac Atodiad A - Canllawiau'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Cynorthwyyr Gwarchod Plant, yn golygu y gellir cyflogi cynorthwyyr gwarchod plant heb gymhwyster ffurfiol, ar yr amod eu bod yn cwblhau'r cymhwyster o fewn 6 mis. Fodd bynnag, gan y gallai hyn gael effaith negyddol bosibl ar blant sy'n derbyn gofal os oes diffyg gwybodaeth, rydym wedi ystyried diwygiadau i Safon 13.4 (CM) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol. Mae hyn yn golygu na fydd y cynorthwyydd yn gallu bod yn gwbl gyfrifol am blant yn ystod y cyfnod hwn / heb oruchwyliaeth, nes ceir y cymhwyster. Ar ben hynny, mae'r newidiadau i ddiwygio'r cymarebau gwarchod plant presennol o dan safon 15 (GP) yn ceisio ychwanegu un plentyn arall at nifer y plant o dan 5 oed y gellir gofalu amdanynt (ond nid plant o dan 18 mis oed). Y bwriad yw y byddai AGC, drwy

			arolygiadau, yn asesu a yw anghenion plant yn cael eu diwallu ac os oes angen cymarebau is ar gyfer anghenion plant, yna rhaid rhoi blaenoriaeth i hyn. Bydd y cynigion i ddiwygio Safon 13 (GD) Person Addas yn cyflwyno geiriad ychwanegol i egluro sut mae staff yn cael eu defnyddio ar draws lleoliadau. Bydd hyn hefyd yn rhoi gwybodaeth am achosion lle gall lleoliadau gynnwys gwirfoddolwyr neu staff ychwanegol, sy'n uwch na'r cymarebau gofynnol oedolion:plant, i ddiwallu anghenion unigol. Er y bydd hyn yn rhoi hyblygrwydd i ddarparwyr ddefnyddio staff yn effeithiol, yn seiliedig ar anghenion plant a chymwyseddau staff yn eu lleoliad, gallai hyn effeithio'n negyddol ar blant os na chaiff ei gynllunio a'i ystyried yn ofalus yn dibynnu ar lefelau staffio unigol pob lleoliad. Felly, rydym wedi lliniaru unrhyw risgiau drwy ei gwneud yn glir bod yn rhaid bodloni'r cymarebau gofynnol oedolion:plant o hyd ac efallai na fydd unrhyw aelod o staff sydd wedi'i gyflogi i weithio gyda phlant penodol i ddarparu cymorth ychwanegol yn cael ei gyfrif yn y cymarebau staffio safonol ac y bydd yn cael ei gyflogi i wella'r gwasanaeth. Mae'r newidiadau i'r safonau Chwarae Mynediad Agored yn ceisio diwygio Safon 10 ar gyfer hyfforddiant Cymorth Cyntaf mewn lleoliadau o'r fath i sicrhau bod gan o leiaf un person gymhwyster cymorth cyntaf (cwrs llawn) bob amser. Gallai hyn gael effaith negyddol bosibl ar blant os na chaiff ei gynllunio'n ofalus. Felly, gan gydnabod manteision cael swyddogion cymorth cyntaf cymwys yn bresennol, i liniaru unrhyw risgiau, rydym yn cynnig mabwysiadu dull asesu risg i bennu'r niferoedd gofynnol o staff sydd wedi cael hyfforddiant cymorth cyntaf. Dylai'r dull hwn ystyried y math o wasanaeth a gweithgareddau sy'n cael
--	--	--	--

			eu darparu, lleoliad a maint y ddarpariaeth, ac anghenion penodol y plant, yn hytrach na chadw at ofyniad penodol. Nod craidd 1 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw y dylai plant gael y dechrau gorau posibl mewn bywyd fel sylfaen i dyfu a datblygu yn y dyfodol. Mae egwyddorion ECPLC, a fydd yn cael eu gwreiddio drwy'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol, wedi ymrwymo i ddarpariaeth o ansawdd uchel sy'n canolbwyntio ar y plentyn, yn gynhwysol ac yn ymatebol. Maent yn sicrhau bod gan bob babi a phlentyn yr hawl i gael ei glywed, yr hawl i chwarae a'r hawl i deimlo'n ddiogel a'i fod yn cael ei feithrin mewn amgylchedd sy'n parchu bod yn unigryw. Cyflawnir hyn drwy alluogi oedolion, amgylcheddau effeithiol a phrofiadau diddorol. Yn ystod yr ymarferion ymgysylltu â phlant cyn yr ymgynghoriad i adolygu 'Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010' a'r 'Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed', cafwyd tystiolaeth i bennu beth yw gofal plant da. Cafwyd safbwyntiau gan grŵp amrywiol o rieni a barn gan blant (gan gynnwys plant anabl a phlant ag anghenion dysgu ychwanegol) mewn perthynas â gofal plant a sut maent yn teimlo am fynd i leoliadau o'r fath. Mae hyn wedi ein helpu i ddeall sut mae ein penderfyniadau'n effeithio ar blant, beth sy'n bwysig iddynt a beth mae angen i ni ei wneud i gyflawni eu buddiannau gorau. Bydd y Safonau diwygiedig yn canolbwyntio ar yr angen i ddiogelu ac amddiffyn plant yn briodol mewn lleoliadau gofal plant a chanolbwyntio ar y canlyniadau gorau ar gyfer eu llesiant.
--	--	--	--

			Bydd y newidiadau a gynigir yn parhau i gefnogi'r hyn sydd orau i bob plentyn.
5. Arweiniad rhieni a gallu plant i ddatblygu Dylai llywodraethau barchu hawliau a chyfrifoldebau teuluoedd, a chyfarwyddo ac arwain eu plant fel eu bod, wrth iddynt dyfu, yn dysgu sut i ddefnyddio eu hawliau'n briodol.	X		Nod yr adolygiad o'r Safonau yw sicrhau bod plant a phobl ifanc yn gallu cael gafael ar wasanaethau gofal plant a chwarae rheoleiddiedig sy'n ddiogel, o ansawdd uchel ac sy'n cael eu rhedeg gan weithlu proffesiynol. Ei nod yw rhoi mwy o hyblygrwydd ac eglurder o ran gofynion y Safonau, gyda'r nod o gefnogi cynaliadwyedd a hyfywedd darparwyr preifat, trydydd sector a chyhoeddus ar yr un pryd â pharhau i flaenoriaethu diogelwch a llesiant y plant sy'n cael eu gwarchod. Gall rhieni fod yn dawel eu meddwl bod eu plant yn cael gofal mewn amgylcheddau diogel sy'n cael eu rhedeg yn dda oherwydd argaeledd safonau a chanllawiau clir. Felly, bydd gan rieni/gofalwyr a theuluoedd opsiynau wrth ddewis gofal plant er mwyn gallu cydbwysu eu gwaith a blaenoriaethau eu teulu. Mae'r broses adolygu'n rhoi ystyriaeth helaeth i anghenion a diddordebau amrywiol teuluoedd a phlant ledled Cymru. Ein nod yw cefnogi teuluoedd, i'w galluogi i wneud dewisiadau am y gwasanaethau gofal plant a chwarae rheoleiddiedig sy'n diwallu eu hanghenion. Mae egwyddorion ECPLC yn cydnabod ac yn adeiladu ar bwysigrwydd cydweithio â rhieni a gofalwyr eraill i gefnogi pob babi a phlentyn ifanc i gael y dechrau gorau mewn bywyd ac i deimlo bod pobl yn eu grymuso, yn gofalu amdanynt ac yn eu meithrin.

6. Bywyd, Goroesi a Datblygu Mae gan bob plentyn yr hawl i fywyd. Dylai llywodraethau sicrhau bod plant yn goroesi ac yn datblygu'n iach.	X		Gall darpariaeth gofal plant o ansawdd uchel ddylanwadu'n gadarnhaol ar ddatblygiad plentyn a'i helpu i ddatblygu i'w lawn botensial. Mae adolygiadau rheolaidd o'r Safonau yn rhan hollbwysig o'r gwaith o helpu i sicrhau bod plant yn cael gofal mewn amgylcheddau diogel a phriodol. Nod craidd 3 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw y dylai plant fwynhau'r iechyd corfforol, meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol gorau posibl, gan gynnwys rhyddid rhag camdriniaeth, erledigaeth a chamfanteisio. Mae egwyddorion ECPLC yn cefnogi plant i gael yr hawl i dyfu, dysgu a chwarae mewn amgylchedd hapus, iach, diogel a chynhwysol.
12.Parchu barn y plentyn. Mae gan blant yr hawl i ddweud beth ddylai ddigwydd pan fydd oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, ac i gael rhywun i ystyried eu barn.	X		Fel rhan o'r adolygiad, cawsom safbwyntiau gan grŵp amrywiol o rieni a phlant (gan gynnwys plant anabl a phlant ag anghenion dysgu ychwanegol) mewn perthynas â gofal plant a sut maent yn teimlo am fynd i leoliadau o'r fath. Mae hyn wedi ein helpu i ddeall sut mae ein penderfyniadau'n effeithio ar blant, beth sy'n bwysig iddynt a beth mae angen i ni ei wneud i gyflawni eu buddiannau gorau. Buom yn gweithio gyda Plant yng Nghymru drwy grwpiau ffocws a chwestiynau wedi'u fframio i ganfod beth yw gofal plant da. Wrth asesu effaith unrhyw newidiadau i'r Safonau yn yr ymgynghoriad, rydym wedi ystyried y pynciau eang sydd wedi dod i'r amlwg o ganfyddiadau'r ymarfer. Mae egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cefnogi lleisiau plant i gael eu clywed a'u parchu mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.

			Mae'r Safonau yn mynnu bod gan ddarparwyr weithdrefnau i blant / rhieni gwyno os ydynt yn anhapus â'u gofal / gwasanaeth. Dylid cyfeirio pob rhiant sy'n defnyddio gwasanaethau gofal plant a chwarae yng Nghymru at y Safonau fel canllaw arfer da. Roedd dogfen ymgynghori hawdd ei darllen ar gael i helpu i ddosbarthu'r ddogfen yn eang ymysg rhieni wrth geisio barn plant a phobl ifanc ar y cynigion.
18. Cyfrifoldebau rhieni a chymorth gan y wlad Mae'r ddau riant yn rhannu'r cyfrifoldeb dros fagu eu plant, a dylent bob amser ystyried yr hyn sydd orau i bob plentyn. Rhaid i lywodraethau helpu rhieni drwy ddarparu gwasanaethau i'w cefnogi, yn enwedig os yw'r ddau riant yn gweithio.	X		Mae darpariaethau gofal plant yn rhan hollbwysig o fywydau teuluoedd Cymru. Maent yn galluogi rhieni a gofalwyr i weithio a chael hyfforddiant, a all yn ei dro helpu teuluoedd i symud allan o dlodi. Nod yr adolygiad o'r Safonau yw cefnogi cynaliadwyedd a hyfywedd darparwyr preifat, trydydd sector a chyhoeddus ar yr un pryd â pharhau i flaenoriaethu diogelwch a llesiant plant sy'n cael eu gwarchod. Drwy sicrhau bod y Safonau yn cael eu diwygio a'u bod yn addas i'r diben, gall rhieni fod yn dawel eu meddwl bod eu plant yn cael gofal mewn amgylchedd saff a diogel. Gall rhieni cymwys sy'n defnyddio gofal plant cofrestredig gael mynediad at leoliadau sydd wedi'u cofrestru i ddarparu cynlluniau a ariennir gan Lywodraeth Cymru fel Dechrau'n Deg a Chynnig Gofal Plant Cymru. Ar ben hynny, gallant ddefnyddio cynlluniau Gofal Plant Di-dreth neu gynlluniau Gofal Plant Credyd Cynhwysol sy'n gallu eu cefnogi'n ariannol, a chael opsiynau wrth ddewis gofal plant er mwyn iddynt allu cydbwyso blaenoriaethau eu gwaith a'u teulu a dod o hyd i leoliad sy'n diwallu anghenion eu plentyn orau.

19. Amddiffyn rhag trais, camdriniaeth ac esgeulustod. Dylai llywodraethau sicrhau bod plant yn cael gofal priodol, a'u hamddiffyn rhag trais, camdriniaeth ac esgeulustod gan eu rhieni neu unrhyw un arall sy'n gofalu amdanynt.	X	Mae Llywodraeth Cymru yn monitro sut mae darparwyr yn gofalu am blant ac yn eu diogelu drwy swyddogaethau cofrestru ac arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru. Fel rhan o'r prosesau hyn, maent yn ystyried y gofal a roddir gan ddarparwyr a llesiant a datblygiad plant. Disgwylir i ddarparwyr fodloni'r Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd yn ogystal â'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol a nodir gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys rhwymedigaethau adrodd a hyfforddiant diogelu. Mae'r mesurau hyn yn hanfodol i sicrhau bod plant yn cael eu hamddiffyn yn briodol. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i bob darparwr lynu wrth y ddogfen 'Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Pobl: Cod Ymarfer Diogelu' i sicrhau bod plant yn cael eu diogelu gan bob darparwr gofal plant ledled Cymru. Yn unol â'r ymrwymiad hwn, mae safon 20 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer plant hyd at 12 oed yn nodi'r canlyniadau a fwriedir, bod plant yn cael eu diogelu rhag niwed, camdriniaeth ac esgeulustod a bod rhieni'n hyderus bod pob cam posibl yn cael ei gymryd i ddiogelu plant a bod diogelu'r plentyn yn flaenoriaeth ac yn gyfrifoldeb i bawb. Mae'r safon hon hefyd yn cefnogi lleoliadau gofal plant i ddatblygu eu polisïau diogelu eu hunain yn unol â gweithdrefnau Diogelu Cymru a chael gafael ar hyfforddiant sy'n berthnasol i'w rôl gofal plant. Yn ogystal â hyn, mae Safon 13.4 o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn nodi bod yr holl staff cyflogedig yn cael goruchwyliaeth un-i-un reolaidd sy'n eu hannog i godi unrhyw bryderon diogelu. Nod craidd 3 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw i blant fwyhau'r iechyd corfforol, meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol gorau posibl, gan gynnwys
---	-----------------	---

		rhyddid rhag camdriniaeth, erledigaeth a chamfanteisio. Nod craidd 6 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw bod gan blant gartref diogel a chymuned sy'n cefnogi llesiant corfforol ac emosiynol. Bydd yr adolygiad o'r Safonau yn rhan hollbwysig o'r gwaith o helpu i sicrhau bod plant yn cael gofal mewn amgylchedd diogel a phriodol. Mae egwyddorion ECPLC yn cefnogi babanod a phlant i deimlo'n ddiogel ac wedi'u hamddiffyn rhag niwed.
23. Plant ag anabledd. Dylai plant sydd ag unrhyw fath o anabledd gael cefnogaeth a chymorth arbennig fel y gallant fyw bywydau llawn ac annibynnol.	X	Bydd yr adolygiad o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn helpu i esbonio sut mae staff yn cael eu defnyddio'n effeithiol i ddiwallu anghenion plant, gan gefnogi parhad gofal a chynaliadwyedd y sector, a gallai ganiatáu i leoliadau sy'n cael trafferth aros yn weithredol ar hyn o bryd yn ogystal â chanolbwyntio ar ddatblygu llais y plentyn drwy'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol. Bydd hyn yn sicrhau bod digon o ofal plant o ansawdd uchel ar gael i ddiwallu anghenion plant a'u teuluoedd a bydd yn sicrhau bod canlyniadau i blant yn parhau i fod yn flaenoriaeth ac yn cael effaith gadarnhaol ar bob plentyn mewn lleoliadau gofal plant a chwarae. Mae egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar wedi ymrwymo i wreiddio cydraddoldeb ac annog pobl i beidio â gwahaniaethu, gan fabwysiadu dull cynhwysol ym mhopeth a wnawn. Maent hefyd yn cefnogi cyfranogiad plant a phobl ifanc i sicrhau bod llais plant a rhieni'n cael ei ystyried mewn perthynas ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Mae llawer o leoliadau'n gallu cynnig cynlluniau Gofal Plant Di-dreth neu Gredyd Cynhwysol Gofal Plant ar yr un pryd â'r Cynnig Gofal Plant, ar yr amod

			nad yw'r oriau'n cael eu hariannu ddwywaith. Mae Gofal Plant di-dreth neu Gredyd Cynhwysol ar gael i bob rhiant, gan gynnwys rhieni plant anabl, hyd at 1 Medi ar ôl eu pen-blwydd yn 16 oed. Ar ben hynny, efallai y bydd lleoliadau sy'n rhoi'r Cynnig Gofal Plant hefyd yn gallu cael gafael ar Grant Cymorth Ychwanegol y Cynnig Gofal Plant i gefnogi plant anabl neu blant ag anghenion dysgu ychwanegol rhieni cymwys yn well. Mae hwn yn gyllid sy'n mynd yn uniongyrchol i leoliadau gofal plant i gefnogi'r plant dan sylw a galluogi'r lleoliad i ddarparu ar gyfer eu hanghenion, er enghraifft offer arbenigol neu staff un-i-un. Rhaid i ddarparwyr ledled Cymru sy'n darparu gofal i blant ag anghenion unigol weithio yn unol â safon 4 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol sy'n nodi bod anghenion unigol pob plentyn, gan gynnwys unrhyw blant ag anableddau neu anghenion ychwanegol (gan gynnwys anghenion dysgu ychwanegol) yn cael eu cynllunio a'u diwallu. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllaw i rieni ar hawliau o dan y System Anghenion Dysgu Ychwanegol ac mae SNAP Cymru yn rhoi cyngor ac arweiniad annibynnol ar gymorth blynyddoedd cynnar i rieni plant ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol neu a allai fod ag anghenion dysgu ychwanegol. Adnabod anghenion yn gynnar sydd wrth wraidd rhaglen flaenllaw Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru. Mae'r cynllun hwn yn rhoi cymorth integredig i deuluoedd sy'n byw yn ardaloedd Dechrau'n Deg. Bydd yr adolygiad o'r Safonau yn parhau i gefnogi plant anabl, a'r rheini
--	--	--	--

			sydd ag anghenion gofal a dysgu ychwanegol.
24. Iechyd a Gwasanaethau Iechyd Mae gan blant yr hawl i ofal iechyd o ansawdd da ac i ddŵr glân, bwyd maethlon ac amgylchedd glân i aros yn iach. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.	X		Mae mynediad at ofal plant a chwarae diogel o ansawdd uchel yn gwella iechyd a llesiant corfforol a meddyliol plant. Rhaid i leoliadau gofal plant a gwaith chwarae sy'n darparu bwyd i blant sicrhau bod unrhyw brydau a byrbrydau mae plant yn eu cael yn gytbwys o ran maeth ac yn cyd-fynd â chanllawiau bwyd a maeth Llywodraeth Cymru ar gyfer darparwyr gofal plant Yn unol â'r ymrwymiad hwn, mae Safon 12 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn nodi bod plant yn cael digon o ddiod a bwyd yn rheolaidd ar gyfer eu hanghenion a bod dŵr yfed ffres ar gael i blant bob amser. Yn ogystal, mae Safon 22 yn canolbwyntio ar blant yn derbyn gofal mewn amgylchedd sy'n saff, yn ddiogel ac yn addas i'w pwrpas, gan ddarparu cyfle cyfoethog i chwarae. Gall Llywodraeth Cymru fonitro sut mae sefydliadau'n hyrwyddo anghenion iechyd a maeth plant drwy gofrestrïadau ac arolygiadau Arolygiaeth Gofal Cymru. Fel rhan o'r prosesau hyn, maent yn ystyried y gofal a roddir gan ddarparwyr, y bwyd a'r dŵr a ddarperir iddynt a'r amgylchedd lle maent yn derbyn gofal. Gall darparwyr cofrestredig cymwys wneud cais am gyllid cyfalaf i wella amgylchedd eu lleoliadau er budd y plant drwy'r Rhaglen Gyfalaf Gofal Plant a'r Blynnyddoedd Cynnar. Mae egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cefnogi lleoliadau i weithio mewn ffordd systematig gyda phartneriaid eraill fel iechyd, addysg, y trydydd sector a gwasanaethau plant drwy fframwaith NYTH. Mae hyn yn helpu i gefnogi gwasanaethau blynnyddoedd cynnar, fel cael mynediad at ddarpariaeth iechyd a

			gofal cymdeithasol i ddiogelu a chefnogi eu taith i fod yn hapus ac yn iach. Ar ben hynny, mae rhieni a phlant yn cael cymorth i gael gafael ar ddarpariaeth iechyd a rhaglenni cymorth fel darpariaeth mamolaeth sy'n rhoi gwybodaeth gynnar i deuluoedd am faterion iechyd y cyhoedd gan gynnwys byw'n iach a champau cynnar magu plant. Mae Pob Plentyn Cymru, sydd wedi cymryd lle Naw Mis a Mwy, yn rhoi gwybodaeth i rieni i'w cefnogi drwy feichiogrwydd, y 1,000 diwrnod cyntaf o fod yn rhiant ac yn ystod blynyddoedd cynnar plentyndod, er mwyn gwneud y penderfyniadau gorau ar gyfer eu hiechyd nhw ac iechyd eu plentyn neu eu plant. Mae Rhaglen Plant Iach Cymru yn nodi'r hyn y gall plant y bwriedir cysylltu â nhw a'u teuluoedd ei ddisgwyl gan fyrddau iechyd, gwasanaethau mamolaeth ac ymwelwyr iechyd. Bydd yr adolygiad o'r Safonau yn sicrhau bod gan blant yr hawl i ofal iechyd o ansawdd da ac i ddŵr glân, bwyd maethlon ac amgylchedd glân mewn lleoliad cofrestredig er mwyn aros yn iach.
28. Yr hawl i addysg. Mae gan blant yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.	X		Mae Safon 7 yn cefnogi cyfleoedd chwarae a dysgu ar draws pob lleoliad gofal plant yng Nghymru. Mae'r safon hon yn canolbwyntio ar blant yn cael amrywiaeth o brofiadau, gan gynnwys chwarae rhydd, distrwythur a hunangyfeiriedig, sy'n cyfrannu at eu datblygiad emosiynol, corfforol, cymdeithasol, deallusol, ieithyddol a chreadigol. Nod craidd 2 Llywodraeth Cymru sy'n seiliedig ar CCUHP yw bod plant yn gallu manteisio ar amrywiaeth cynhwysfawr o gyfleoedd addysg, hyfforddiant a dysgu, gan gynnwys ennill

			sgiliau personol a chymdeithasol hanfodol. Bydd darparwyr Gofal Plant Cofrestredig ledled Cymru yn darparu addysg feithrin a ariennir yn unol â'r Cwricwlwm i Gymru. Mae hyn yn berthnasol i bob plentyn rhwng tair ac un ar bymtheg oed, gan gynnwys plant mewn meithrinfeydd a lleoliadau blynyddoedd cynnar. Mae'r cwricwlwm yn canolbwyntio ar bum llwybr datblygu allweddol sydd wedi'u gwreiddio yn natblygiad plant: Perthyn, Cyfathrebu, Archwilio, Datblygiad Corfforol a Llesiant. Mae hefyd yn pwysleisio pa mor bwysig yw dysgu drwy greu a manteisio ar brofiadau dilys a phwrrpasol. Ar gyfer y plant hynny sydd o dan 3 oed, bydd lleoliadau gofal plant yn dilyn y dull Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar, sy'n ddull integredig o ymdrin ag addysg a gofal plant. Mae Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cyd-fynd â'r cwricwlwm ehangach i Gymru, gan bwysleisio ar ddatblygiad cyfannol a llesiant. Mae'n canolbwyntio ar ddatblygiad cymdeithasol, emosiynol, gwybyddol a chorfforol plentyn drwy brofiadau chwarae a dysgu. Mae'r canllawiau a ddarperir i gefnogi dysgu a datblygu o enedigaeth ymlaen yn cyd-fynd ag ethos y Cwricwlwm i Gymru i gefnogi plant i bontio'n llyfn. Mae egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cefnogi'r gwaith o ddarparu addysg gyson i blant drwy gyfleoedd addysg a gofal plant seiliedig ar chwarae o ansawdd uchel, gan ganiatáu iddynt ffynnu. Mae'r cynigion a nodir fel rhan o'r adolygiad o'r Safonau yn canolbwyntio ar ddatblygu gweithlu proffesiynol, medrus iawn a gwerthfawr a fydd, yn ei dro, yn helpu i gefnogi addysg plant yn
--	--	--	--

			ogystal â chanolbwyntio ar gysoni safonau ag egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar drwy ganlyniadau a llais y plentyn, gyda chysylltiadau â dogfennau arferion gorau i gefnogi gofal plant a chwarae o ansawdd uchel ymhellach.
30. Plant o grwpiau lleiafrifol neu frodorol. Mae gan blant yr hawl i ddysgu a defnyddio iaith ac arferion eu teuluoedd, p'un a yw'r rhain yn cael eu rhannu gan fwyafrif y bobl yn y wlad ai peidio.	X		Nod craidd 5 Llywodraeth Cymru ar sail CCUHP yw y dylid gwrando ar blant, eu trin â pharch, a chydabod eu hil a'u hunaniaeth ddiwylliannol. Mae'r newidiadau arfaethedig i sicrhau hyblygrwydd o ran y cymarebau gwarchodwyr plant yn sicrhau y bydd rhieni'n gallu dewis gwarchodwr plant a fyddai, yn eu barn nhw, yn diwallu anghenion eu plentyn orau ac yn gofalu am eu plant gyda'i gilydd. Gall hyn fod yn arbennig o arwyddocaol i rieni plant anabl, y rheini sydd â dewisiadau diwylliannol, crefyddol neu iaith a rhieni sy'n gweithio oriau annodweddiadol. Mae Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Llywodraeth Cymru (2022) yn adlewyrchu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i greu cymdeithas gynhwysol a theg i'r holl bobl a chymunedau Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yng Nghymru. Yn unol â'r ymrwymiad hwn, mae safon 4.4 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn nodi bod anghenion a dewisiadau plant unigol (gan gynnwys y rhai o gymunedau lleiafrifoedd ethnig) mewn perthynas ag iaith/ieithoedd eu cartref, cyfrwng arfaethedig addysg (ee Cymraeg neu Saesneg) a'u harferion cymdeithasol, diwylliannol a chrefyddol yn cael eu deall ac y darperir ar eu cyfer. Bydd y newidiadau arfaethedig a'r diweddariadau i'r Safonau yn parhau i gefnogi plant beth bynnag fo'u cefndir. Bydd cysylltiadau ag adnoddau gwrth-

			hiliaeth ac arferion gorau hefyd yn cael eu cynnwys fel rhan o'r cynnig.
31. Hamdden, Chwarae ac Ymlacio Mae gan bob plentyn yr hawl i ymlacio a chwarae ac ymuno mewn amrywiaeth eang o weithgareddau.	X		Mae Adroddiad yr Adolygiad Gweinidogol o Gyfleoedd Chwarae yn cydnabod bod chwarae yn ganolog i iechyd a llesiant corfforol, meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol plant. I'r plant eu hunain, mae chwarae yn un o'r agweddau pwysicaf yn eu bywydau. Maent yn gwerthfawrogi amser, rhyddid a llefydd o ansawdd da i chwarae." Mae lleoliadau gofal plant a chwarae yn gyfleoedd amrywiol i blant chwarae ac mae Safon 7 yn cefnogi cyfleoedd chwarae a dysgu ar draws pob lleoliad gofal plant cofrestredig yng Nghymru. Mae'r safon hon yn canolbwyntio ar blant yn cael amrywiaeth o brofiadau, gan gynnwys chwarae rhydd, distrwythur a hunangyfeiriedig, sy'n cyfrannu at eu datblygiad emosiynol, corfforol, cymdeithasol, deallusol, ieithyddol a chreadigol. Nod craidd 4 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw bod plant yn gallu cymryd rhan mewn gweithgareddau chwarae, hamdden, chwaraeon a diwylliannol. Mae'r cynigion a nodir yn adran 1 yr adolygiad o'r Safonau yn canolbwyntio ar ddatblygu gweithlu proffesiynol, medrus iawn a gwerthfawr a fydd, yn ei dro, yn helpu i gefnogi chwarae a gweithgareddau plant. Nod dull cymesur o ymdrin â Chwarae Mynediad Agored yw cefnogi ei gynaliadwyedd a fydd yn sicrhau bod gwasanaethau o'r fath ar gael i blant eu defnyddio. Mae egwyddorion Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cefnogi plant i gael amser a lle i chwarae,

			archwilio a datblygu ar eu cyflymder eu hunain.
34.Camfanteisio Rhywiol Dylai'r Llywodraeth amddiffyn plant rhag cael eu cam-drin yn rhywiol.	X		Mae Llywodraeth Cymru yn monitro sut mae darparwyr yn gofalu am blant ac yn eu diogelu drwy swyddogaethau cofrestru ac arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru. Fel rhan o'r prosesau hyn, maent yn ystyried y gofal a roddir gan ddarparwyr a llesiant a datblygiad plant. Disgwylir i ddarparwyr fodloni'r Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd yn ogystal â'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol a nodir gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys rhwymedigaethau adrodd a hyfforddiant diogelu. Mae'r mesurau hyn yn hanfodol i sicrhau bod plant yn cael eu hamddiffyn yn briodol. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i bob darparwr lynu wrth y ddogfen 'Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Pobl: Cod Ymarfer Diogelu' i sicrhau bod plant yn cael eu diogelu gan bob darparwr gofal plant ledled Cymru. Yn unol â'r ymrwymiad hwn, canlyniadau Safon 20 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol yw i blant gael eu diogelu rhag niwed, camdriniaeth ac esgeulustod ac i rieni fod yn hyderus bod pob cam posibl yn cael ei gymryd i ddiogelu plant a bod diogelu plant yn flaenoriaeth ac yn gyfrifoldeb i bawb. Mae'r safon hon hefyd yn cefnogi lleoliadau gofal plant i ddatblygu eu polisiau diogelu eu hunain yn unol â gweithdrefnau Diogelu Cymru a chael gafael ar hyfforddiant sy'n berthnasol i'w rôl gofal plant. Yn ogystal â hyn, mae Safon 13.4 o'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn nodi bod yr holl staff cyflogedig yn cael goruchwyliaeth un-i-un reolaidd sy'n eu hannog i godi unrhyw bryderon diogelu. Nod craidd 3 Llywodraeth Cymru, sy'n seiliedig ar CCUHP, yw i blant fwynhau'r

			iechyd corfforol, meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol gorau posibl, gan gynnwys rhyddid rhag camdriniaeth, erledigaeth a chamfanteisio. Bydd yr adolygiad o'r Safonau yn rhan hollbwysig o'r gwaith o helpu i sicrhau bod plant yn cael gofal mewn amgylchedd diogel a phriodol.
--	--	--	---

- *Dylech ystyried a yw unrhyw rai o Hawliau Dinasyddion yr UE (y cyfeirir atynt yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb) yn ymwneud â phobl ifanc hyd at 18 oed.*

Bydd gan unigolion cymwys sy'n dod o fewn cwrpas y Cytundebau Hawliau Dinasyddion fwy neu lai yr un hawliau parhaus i weithio, astudio a chael gafael ar wasanaethau cyhoeddus a budd-daliadau. Gall hawliau Dinasyddion yr UE fod yn berthnasol mewn perthynas â mynediad at systemau nawdd cymdeithasol - mae'r rhain yn cynnwys budd-daliadau, mynediad at addysg, tai a mynediad at ofal iechyd, mewn perthynas â phlant a oedd yn byw'n gyfreithlon yn y DU ar 31 Rhagfyr 2020. Ni fydd y cynnig hwn yn effeithio ar yr hawliau hyn.

Gall dinasyddion yr UE sydd â statws preswlydd sefydlog neu cyn-sefydlog gofrestru gyda CThEF i gael taliadau drwy'r cynllun Gofal Plant Di-dreth a'r Adran Gwaith a Phensiynau er mwyn i rieni cymwys allu defnyddio'r cynllun Credyd Cynhwysol Gofal Plant. Bydd dinasyddion yr UE sydd â statws preswlydd sefydlog neu gyn-sefydlog yn gallu manteisio ar y cynlluniau hyn yn unol â'r gofynion cymhwysedd eraill.

4. Cyngor i weinidogion a'u penderfyniad

Wrth lunio cyngor Gweinidogol mewn perthynas â'r ymgynghoriad ar yr adolygiad o [Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed](#), mae swyddogion wedi rhoi sylw dyledus i hawliau plant fel y nodir yn CCUHP. Mae tystiolaeth yn dangos bod darpariaeth blyneddoddd cynnar o ansawdd uchel yn hanfodol i'r canlyniadau i blant, a rhagwelir y bydd unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Safonau yn effeithio'n gadarnhaol ar blant a phobl ifanc drwy sicrhau eu bod yn gallu cael gafael ar ddigon o ofal plant. Mae ein huchelgais ar gyfer gweithlu proffesiynol a chynaliadwy yn canolbwyntio ar ddeall y bydd adolygu a gwneud newidiadau i'r Safonau yn helpu i leddfu rhywfaint o'r pwysau ar ddarparwyr drwy eu cefnogi i fodloni'r gofynion angenrheidiol a pharhau i gefnogi cynaliadwyedd y sector. Yn ei dro, bydd hyn yn dylanwadu'n gadarnhaol ar ganlyniadau i blant a'u datblygiad, gan eu helpu i gyflawni eu llawn botensial.

Bydd cyngor Gweinidogol ar y newidiadau i'r Safonau yn cadarnhau ein bod wedi ystyried Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wrth ddatblygu'r polisi hwn. Bydd y cyngor cysylltiedig yn crynhoi'r casgliad cyffredinol, yn unol â'r asesiad, y bydd y strategaeth yn effeithio'n gadarnhaol ar blant a phobl ifanc gyda'r holl ganlyniadau anfwriadol wedi cael eu hystyried a'u lliniaru.

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant wedi cael ei awdurdodi gan Ddirprwy Gyfarwyddwr y Blynnyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae a bydd yn cael ei integreiddio i gyngor gweinidogol. Bydd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn dylanwadu ar y dadansoddiad o effaith y polisi, yn enwedig effaith y polisi ar y plant a'r bobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau gofal plant a chwarae ledled Cymru.

5. Cyhoeddi'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Cyhoeddwyd yr Asesiad drafft o'r Effaith ar Hawliau Plant gyda'r ymgynghoriad ar 17 Medi 2025. Rydym wedi cyflwyno canfyddiadau'r ymgynghoriad i'r Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol, gan amlinellu'r camau nesaf ar gyfer rhoi'r newidiadau ar waith.

Mae'r Asesiad hwn o'r Effaith ar Hawliau Plant wedi cael ei ddiwygio a'i ddiweddarau ar ôl i'r ymgynghoriad ddod i ben, ar ôl dadansoddi'r ymatebion, ac mae'r Gweinidog wedi cymeradwyo ei gyhoeddi ochr yn ochr â'r Crynodeb o'r Ymatebion.

6. Cyfathrebu â Phlant a Phobl Ifanc

Defnyddiodd Llywodraeth Cymru ei sianeli digidol a'i rhwydweithiau presennol ar draws yr holl feysydd polisi perthnasol i godi ymwybyddiaeth o'r ymgynghoriad ac i ymgysylltu ag amrywiaeth eang o bobl. Galwyd ar gynrychiolwyr o amrywiaeth o sefydliadau a gymerodd ran mewn digwyddiadau a gweithgorau cyn yr ymgynghoriad i gefnogi'r broses ymgynghori, gan sicrhau ei bod yn cael cyhoeddusrwydd gyda'r gweithlu gofal plant a chwarae ar draws y sector a'i bod yn cael ei dosbarthu i rieni a phlant.

Mae'r ddogfen Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant wedi cael ei diweddarau ar ôl canlyniad yr ymgynghoriad ac os canfyddir effeithiau ychwanegol drwy ein gwaith gweithredu, bydd angen ymgysylltu'n eang â'r rheini sy'n gweithio mewn lleoliadau gofal plant a gwaith chwarae ac yn eu defnyddio, gan gynnwys plant a phobl ifanc, a bydd yr Asesiad hwn yn cael ei adolygu. Mae canlyniadau'r ymgynghoriad wedi cael eu rhannu â'n holl randdeiliaid.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda'r sector (gan gynnwys gweithio gyda chyrff sy'n cynrychioli'r sector ac yn uniongyrchol gyda darparwyr, awdurdodau lleol a rhanddeiliaid allweddol eraill) gan gynnwys plant a phobl ifanc i sicrhau eu bod yn cael gwybod am ddatblygiadau yn ystod y cam gweithredu. Gan ystyried hyn, bydd camau'n cael eu cymryd, lle bynnag y bo modd, i sicrhau bod gwybodaeth hygyrch yn cael ei darparu.

Fel rhan o'r gwaith hwn ac ymgysylltu parhaus, byddwn yn ystyried effaith unrhyw newidiadau tymor hir posibl i'r Safonau ar ddiogelwch ac ansawdd y gofal a ddarperir. Mae unrhyw gynigion wedi cael eu datblygu ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) sy'n arolygu lleoliadau cofrestredig ac aelodau o gonsortiw gofal plant CWLWM a Chwarae Cymru sy'n cynrychioli darparwyr gofal plant a gwaith chwarae.

7. Monitro ac Adolygu

Ym mhob cam o ddatblygu polisi, bydd effaith y polisi'n cael ei hasesu a'i hadolygu. Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn ddogfen fyw ac mae wedi cael ei diweddaru yn dilyn yr ymgynghoriad. Rydym wedi nodi'r effeithiau a nodwyd gennym yn yr Asesiad Effaith drafft ac wedi ystyried a oes unrhyw ganlyniadau anfwriadol eraill. Rydym wedi defnyddio canfyddiadau'r ymgynghoriad, gan gynnwys ymatebion i'r cwestiwn sy'n gofyn am farn ynghylch yr effaith ar hawliau plant, i adolygu'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant, ac i wneud diwygiadau i'r dystiolaeth o effaith yn unol â hynny mewn perthynas â sut gallai'r cynigion effeithio ar blant. Cyhoeddir yr Asesiad hwn gydag unrhyw ddiweddariadau i'r dystiolaeth o effaith, a byddwn yn parhau i chwilio am gyfleoedd i gefnogi hawliau plant wrth i ni symud i'r cam gweithredu. Ein bwriad yw parhau i adolygu a diweddaru'r Safonau wrth i bolisi a deddfwriaeth ddatblygu dros y blynyddoedd nesaf. Mae adolygiadau o'r Safonau, a ategir gan asesiadau effaith perthnasol, yn sicrhau bod anghenion plant yn parhau i fod yn ganolog i ddatblygu polisi. Mae'r prosesau hyn yn darparu dadansoddiad sy'n seiliedig ar dystiolaeth sy'n llywio'r broses o wneud penderfyniadau ac yn hyrwyddo gwelliant parhaus mewn gofal plant a chwarae.

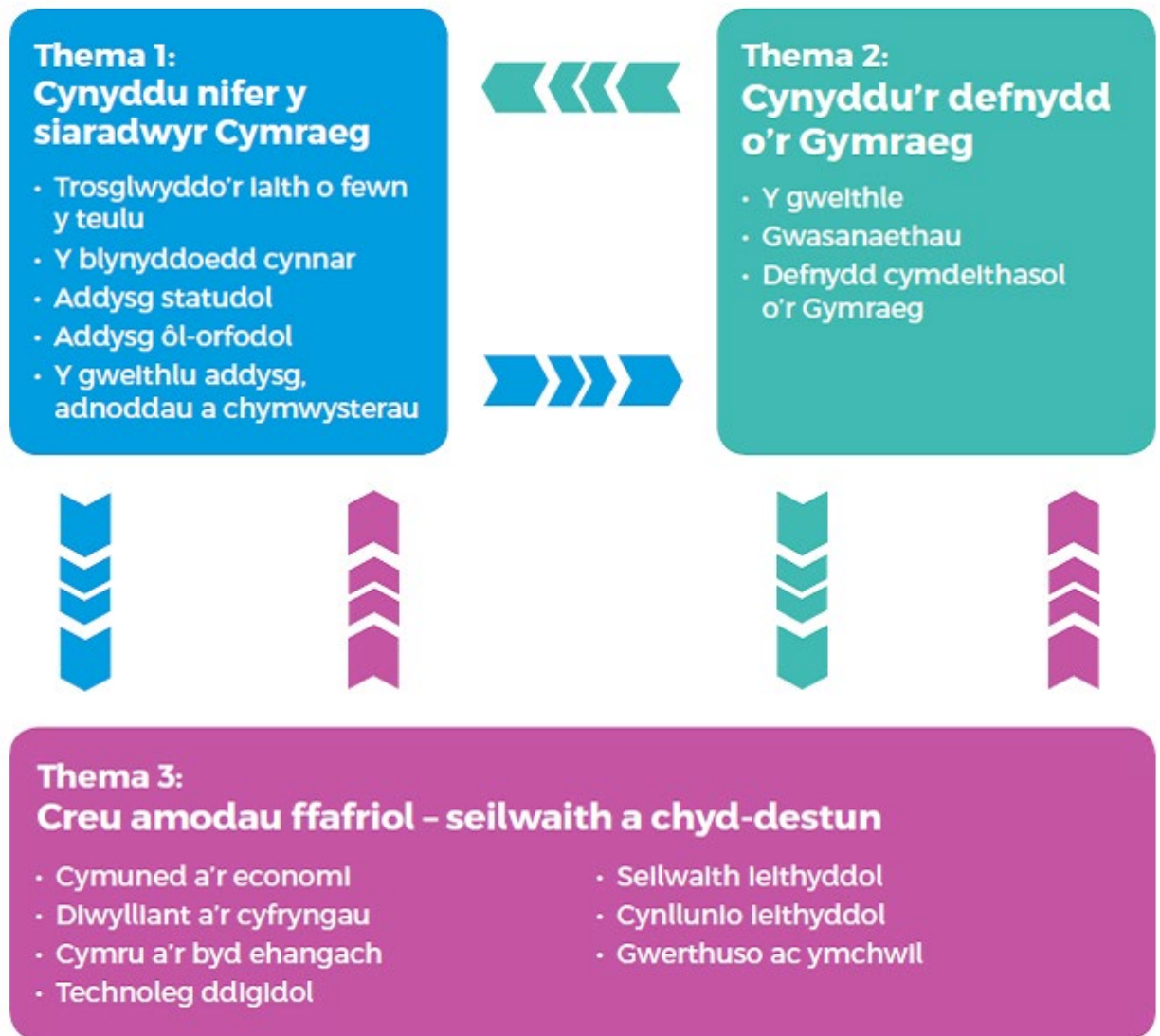
A. ASESIAD O'R EFFAITH AR Y GYMRAEG

Cymraeg 2050 yw ein strategaeth genedlaethol ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg i filiwn erbyn 2050.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo'n llwyr i'r strategaeth newydd, gyda'r targed o filiwn o siaradwyr wedi'i gynnwys yn ei Rhaglen Lywodraethu. Mae iaith Gymraeg ffyniannus hefyd wedi'i chynnwys yn un o'r 7 nod llesiant yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae gennym hefyd rwymedigaeth statudol i ystyried yn llawn effeithiau ein gwaith ar y Gymraeg. Mae hyn yn golygu y dylai unrhyw bolisi gan Lywodraeth Cymru ystyried sut mae ein polisiau'n effeithio ar yr iaith a'r rheini sy'n ei siarad.

Mae tair thema gydgysylltiedig i [strategaeth Cymraeg 2050](#):

Mae'r penawdau o dan bob thema yn amlinellu cwrpas gweithgareddau sy'n gallu effeithio ar yr iaith.

Cyflwyniad

Gweledigaeth Llywodraeth Cymru yw gweld y Gymraeg yn ffynnu, gyda chynnydd yn nifer y bobl sy'n siarad ac yn defnyddio'r iaith yn eu bywydau bob dydd. Mae'r strategaeth hon a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn datgan bod y Gymraeg yn flaenoriaeth strategol i Lywodraeth Cymru.

Mae mynediad at ofal plant a gwaith chwarae dwyieithog a chyfrwng Cymraeg yn gyfle i blant gymdeithasu a chwarae drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae cyfleoedd gofal plant a chwarae cyfrwng Cymraeg hefyd yn cefnogi addysg cyfrwng Cymraeg gan fod plant sy'n cael gofal plant cyfrwng Cymraeg yn fwy tebygol o ddewis, a symud ymlaen i ysgolion cyfrwng Cymraeg na'r rhai mewn darpariaeth cyfrwng Saesneg. Gall cyfleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg y tu allan i'r ysgol hefyd gefnogi datblygiad cyfrwng Cymraeg plant.

Rydym yn gweithio gyda'n partneriaid a'n rhanddeiliaid i ddatblygu atebion ymarferol i'r rhwystrau y gallai rhieni eu hwynebu wrth gael gafael ar y gofal plant sydd ei angen arnynt i allu gweithio, gan gynnwys sicrhau bod digon o ofal plant cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar gael. Mae ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar yn un o nodau allweddol ein Strategaeth Iaith Gymraeg, *Cymraeg 2050*.

Mae gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 yn nodi'n glir bod y Blynyddoedd Cynnar a phlentyndod yn feysydd ffocws allweddol ar gyfer cyrraedd y targed hwn. Mae'n amlygu pwysigrwydd y sector blynyddoedd cynnar fel pwynt mynediad cynnar i addysg drochi, ac i'r galw cynyddol am addysg cyfrwng Cymraeg. Nod Llywodraeth Cymru yn y tymor hir yw i'r ddarpariaeth blynyddoedd cynnar gyrraedd sefyllfa lle mae plant o dan bump oed wedi cael cyswllt digonol â'r Gymraeg i allu cychwyn ar eu taith at fod yn rhugl.

Mae'r holl newidiadau arfaethedig yn cynnwys yr ymgyrch i gefnogi gofal plant hygyrch o ansawdd uchel sy'n cael ei arolygu gan Arolygiaeth Gofal Cymru a'i gefnogi gan y Safonau Gofynnol Cenedlaethol ("y Safonau") i sicrhau cydymffurfiaeth â'r rheoliadau.

Newidiadau

Nid yw Llywodraeth Cymru yn rhagweld unrhyw effeithiau niweidiol ar y Gymraeg o ganlyniad i unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Safonau ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed. Mae gofynion y Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg yn debygol o aros yr un fath, neu gael eu cryfhau. Bydd y newidiadau arfaethedig yn helpu darparwyr gofal plant a gwaith chwarae cofrestredig i fodloni'r Safonau, cael gwared ar rwystrau diangen a chefnogi cynaliadwyedd parhaus y sector. Bydd y rhain yn cynnwys lleoliadau cyfrwng Cymraeg, lleoliadau dwyieithog a chyfrwng Saesneg, y bydd angen i bob un ohonynt fodloni canlyniadau sy'n cyd-fynd ag ansawdd a chynhwysiant, a'r angen i roi sylw i'r Gymraeg.

Mae elfennau uniongyrchol o'r cynnig fel darparu hyblygrwydd ar draws y sector mewn perthynas â gofynion cymwysterau a chymarebau yn dangos cysylltiad uniongyrchol â thema 2 "*cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg*" gan ei fod yn ymwneud â chynaliadwyedd y sector gyda ffocws cryf ar fynd i'r afael â heriau presennol y gweithlu.

Dyma enghreifftiau penodol o hyn:

- **Safonau Gwaith Chwarae Mynediad Agored** - Creu set o safonau Gwaith Chwarae Mynediad Agored cymesur a darparu hyblygrwydd i'r gofynion cymhwysu penodol ar gyfer cymorth cyntaf yn amodol ar gynnal asesiadau risg ochr yn ochr â gwneud mân newidiadau i ganrannau'r staff sydd â chymwysterau penodol. Drwy gynnig dull gweithredu mwy cymesur ar gyfer y math hwn o ofal plant, bydd effeithiau cadarnhaol o ran cost, recriwtio a chyflogadwyedd gyda'r nod cyffredinol o atal gostyngiad yn y niferoedd cofrestredig a gweithio at y nod o gynyddu nifer y gwasanaethau cofrestredig a darparu mynediad i fwy o blant at fannau chwarae diogel sy'n cael eu staffio gan unigolion cymwys, nad ydynt ar gael ar hyn o bryd.
- **Canllawiau'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Cynorthwyyr Gwarchod Plant - Safon 13: Person Addas (GP) ac Atodiad A** - Bydd rhoi hyblygrwydd i gynorthwyyr gwarchod plant yn helpu i gynnal parhad yn y sector

gwarchod plant. Mae'r cynnig yn golygu y gellir cyflogi cynorthwyyr gwarchod plant i ddechrau heb gymhwyster ffurfiol a'u bod yn gweithio at ennill y cymhwyster gofynnol o fewn cyfnod o 6 mis. Fodd bynnag, ystyriwyd cafeat, gyda diwygiadau i Safon 13.4 (GP) na ellir gadael cynorthwyyr gwarchod yn gyfrifol am blant ar eu pen eu hunain hyd nes y ceir y cymhwyster. Bydd hyn yn helpu i liniaru unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynorthwyydd yn gweithio heb y cymwysterau angenrheidiol am gyfnod byr ar ôl cael ei gyflogi. Bydd y diwygiad hwn i ganiatáu cyflogi cynorthwyyr gwarchod plant heb gymhwyster ffurfiol ar yr amod eu bod yn gweithio at gyflawni'r cymhwyster gofynnol yn helpu i leddfu'r pwysau ar recriwtio. Ar ben hynny, rydym yn bwriadu ymgynghori ar y cyfnod hiraf y gellir gadael cynorthwyydd gwarchod plant yn llwyr gyfrifol am blant i fod yn ddim mwy na dwy awr y dydd. Bydd hyn yn cefnogi gwarchodwyr plant i reoli eu hymarfer drwy eu galluogi i benodi cynorthwyydd i gefnogi a gwella'r ddarpariaeth i blant. Bydd y naill newid a'r llall yn sicrhau bod gwarchodwyr plant yn gallu dod yn fusnesau ffyniannus ynddynt eu hunain a pharhau mewn cyflogaeth.

- **Cymarebau (Gwarchod Plant): Safon 15 (GP)** - Bydd diwygio'r cymarebau gwarchod plant cyfredol ar gyfer plant o dan 5 oed drwy ychwanegu un plentyn arall o dan 5 oed (ond nid o dan 18 mis oed), i'w ystyried yn blentyn dros 5 oed yn ystod gwyliau'r haf cyn hyn at ddibenion y cymarebau sy'n berthnasol i warchodwyr plant, yn helpu i ddarparu hyblygrwydd. Ar ben hynny, pan fydd plant sydd i fod i ddechrau ysgol / addysg statudol amser llawn ym mis Medi yn ogystal â phlant 3-5 oed sy'n mynychu darpariaeth addysgol neu gyfuniad o ddarpariaeth addysgol a gofal plant cofleidol yn ystod oriau ysgol mewn lleoliad arall am bum awr neu fwy y dydd, efallai y byddant hefyd yn cael eu dosbarthu'n blant dros 5 oed at ddibenion y cymarebau sy'n berthnasol i warchodwyr plant, a fydd hefyd yn helpu i ddarparu rhagor o hyblygrwydd. Bwriad y ddau newid hyn yw helpu i gefnogi cynaliadwyedd y sector gwarchod plant drwy fynd i'r afael â'r dirywiad diweddar amlwg a chynnig hyblygrwydd o ran y cymarebau oedolion i blant ar gyfer plant dan 5 oed.

Bydd ystyried cynigion penodol i gefnogi hyblygrwydd ar draws y sector gofal plant a gwaith chwarae yn helpu i fynd i'r afael â'r heriau presennol o ran recriwtio a chadw'r gweithlu. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth cyfrwng Cymraeg, lle mae'r gweithlu'n chwarae rhan allweddol yn y gwaith o gefnogi plant i gymryd eu camau cyntaf at ddwyieithrwydd.

Disgrifiwch ac eglurwch effaith y cynigion ar y Gymraeg ac eglurwch sut byddwch yn mynd i'r afael â'r effeithiau hyn er mwyn gwella canlyniadau i'r Gymraeg.

Mae gweledigaeth Llywodraeth Cymru i ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar yn un o nodau allweddol ein Strategaeth Iaith Gymraeg, *Cymraeg 2050*. Fodd bynnag, mae hyn yn dibynnu ar gynaliadwyedd y sector ac ar gael gweithlu digon o faint a chymwys. Mae'r sectorau gofal plant a chwarae yn wynebu problemau recriwtio a chadw staff a chydabyddir yr her barhaus hon yn genedlaethol, gan gynnwys y rheini sy'n siarad Cymraeg, i weithio gyda phlant yn y sector gofal plant a gwaith chwarae. Gwaethygir y materion hyn ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg o ystyried y gronfa lai o ddarpar recriwtiaid sydd â sgiliau iaith Gymraeg. Gall hyn fod yn arbennig o amlwg os ydynt yn cael trafferth dod o hyd i ddigon o staff sy'n siarad Cymraeg i fodloni'r gofynion a nodir yn y Safonau ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir.

Mae'r ymgynghoriad ar gyfer yr adolygiad o'r Safonau 2025 wedi'i strwythuro'n feysydd pwnc sy'n cynnwys cwestiynau am newidiadau arfaethedig a chwestiynau ymgysylltu i gefnogi datblygu polisi yn y dyfodol (mae cynigion ar gael yn Adran 1 yr Asesiad Effaith Integredig).

Roedd cwestiynau'r ymgynghoriad yn casglu safbwyntiau ynghylch sut gallai'r newidiadau arfaethedig effeithio ar y Gymraeg a'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, a'r effaith y gallai hyn ei chael ynghyd ag unrhyw fesurau lliniaru effeithiau negyddol.

Bydd y cynigion a nodir mewn perthynas â Gwaith Chwarae Mynediad Agored a safonau 13 a 15 y Safonau Gofynnol Cenedlaethol sy'n ymwneud â chymwysterau a chymarebau gwarchodwyr plant a'u cynorthwywyr yn darparu hyblygrwydd ar draws y sector. Bwriedir iddynt hefyd gefnogi a mynd i'r afael â'r heriau presennol o ran recriwtio a chadw'r gweithlu a fydd, yn eu tro, yn effeithio'n gadarnhaol ar y sector, gan gynnwys darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Bydd newidiadau arfaethedig eraill fel diwygio strwythur a chyflwyniad y Safonau yn cynnwys cyflwyno'r ddogfen mewn fersiwn gwe HTML i wella hygyrchedd a chefnogi llywio haws i ddefnyddwyr. Bydd y fersiwn ar-lein hon ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg a fydd yn cefnogi'r rheini sy'n dymuno cael gafael ar yr wybodaeth drwy gyfrwng y Gymraeg, gan gynnwys darparwyr a rhieni. Bydd gwybodaeth sydd eisoes wedi'i darparu am y Safonau fel rhai gofynnol y disgwylir rhagori arnynt, yn cael ei chryfhau drwy gynnwys dolenni i ganllawiau a phecynnau arferion gorau ar sut i sicrhau darpariaeth dda neu ragorol.

Bydd y cynnig i ddarparu set annibynnol gymesur o safonau ar gyfer lleoliadau 'Chwarae Mynediad Agored' hefyd yn cefnogi dull mwy cytbwys o gofrestru ac arolygu ar gyfer y lleoliadau hyn. Gall hyn gynyddu'r ddarpariaeth mynediad agored gofrestredig, a allai arwain at gynnydd yn nifer y cyfleoedd chwarae mynediad agored cofrestredig cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog sydd ar gael.

Bydd y cynigion yn cefnogi'r sector, gan gynnwys nifer o leoliadau cyfrwng Cymraeg ledled Cymru, fel Cylchoedd Meithrin, i barhau i weithredu. Mae 'Cylchoedd Meithrin' a gwasanaethau a ddarperir gan y Mudiad Meithrin a rhanddeiliaid allweddol eraill yn cefnogi'r strategaeth genedlaethol Cymraeg 2050 drwy ddarparu gofal meithrin Cymraeg, datblygu cyfleoedd i blant ledled Cymru dderbyn gofal a gwasanaethau blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg. Mae'r lleoliadau hyn yn ffurfioli prif ffrydio'r Gymraeg ac yn darparu cyfleoedd i gynnal a chryfhau rôl y sector cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol. Yn ogystal, gall amlygiad cynnar i'r Gymraeg a chyfleoedd gefnogi plant mewn lleoliadau ar draws sector y blynyddoedd cynnar i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg ac ehangu cyfleoedd ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae lleoliadau blynyddoedd cynnar yn gallu cynnig y dull trochi '**Croesi'r Bont**' sy'n cael ei ddefnyddio i gyflwyno'r Gymraeg i'r plant ifanc. Ar ben hynny, mae gweithgareddau chwarae a gynhelir yn ddwyieithog ac yn Gymraeg yn annog ac yn cefnogi plant i ddatblygu hyder wrth gyfathrebu yn Gymraeg. Yn yr amgylchedd hwn, gall plant ddatblygu eu sgiliau iaith drwy gwricwlwm cyflawn sy'n cynnwys cyfleoedd ar gyfer chwarae rhydd a strwythuredig, ochr yn ochr â rhaglen trochi iaith.

- Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i'r camau gweithredu yn ein Strategaeth Iaith Gymraeg, cynllun Cymraeg 2050 ac mae'n canolbwyntio ar gefnogi rhagor o

ofal plant cyfrwng Cymraeg i deuluoedd ledled Cymru. Mae hyn yn cynnwys y camau canlynol:

- Mae Llywodraeth Cymru yn dyrannu cyllid i CWLWM i gefnogi'r sector gofal plant a chwarae i gynyddu argaeledd darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Mae hyn yn cynnwys buddsoddi yn y gweithlu ac adeiladu lleoliadau newydd.
- Mae Llywodraeth Cymru yn dyrannu cyllid i awdurdodau lleol i gefnogi'r sector Gofal Plant a chwarae drwy'r Grant Plant a Chymunedau. Diben y cyllid yw mynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd mewn Asesiadau o Ddigonolrwydd Gofal Plant a gellir ei ddefnyddio'n hyblyg i ddiwallu anghenion cymunedau lleol. Anogir awdurdodau lleol i roi ystyriaeth arbennig i deuluoedd sy'n dymuno cael darpariaeth Gymraeg. Cynhelir adolygiad o broses Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant i gael gwell dealltwriaeth wrth fynd i'r afael â bylchau a heriau presennol darpariaethau gofal plant ledled Cymru. Mae hyn yn helpu i wella'r broses o nodi'r galw a'r cyflenwad o ofal plant, gan gynnwys y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg sydd ei hangen i ddiwallu anghenion teuluoedd yn y dyfodol.
- Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gydag arweinwyr gofal plant mewn awdurdodau lleol i sicrhau bod cynlluniau i ehangu'r Gymraeg yn cael eu cefnogi.
- Darperir cyllid Llywodraeth Cymru i'r Mudiad Meithrin fel rhan o gyllid CWLWM i gefnogi twf y gweithlu cyfrwng Cymraeg, a gellir talu i staff Cylchoedd Meithrin neu ofal plant cyfrwng Cymraeg ymgymryd â hyfforddiant lefel 3 a lefel 5 drwy raglen cymwysterau gofal plant Cymraeg Cam wrth Gam.
- Drwy gymorth gan Lywodraeth Cymru, mae'r Mudiad Meithrin yn cynnig grantiau drwy 'SaS' (Sefydlu a Symud) i ehangu lleoliadau presennol a chefnogi'r broses o sefydlu darpariaethau newydd.
- Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi lleoliadau blynyddoedd cynnar i gynnig y dull trochi iaith '**Croesi'r Bont**' sy'n rhoi cymorth trochi iaith i leoliadau newydd ac mae'n cael ei ddefnyddio'n benodol i gefnogi sgiliau Cymraeg yn y gweithlu a chyflwyno'r Gymraeg i blant ifanc.
- Mae'r Rhaglen Gyfalaf Gofal Plant a Blynyddoedd Cynnar ar gael i'r holl ddarparwyr gofal plant a chwarae gan gynnwys Cylchoedd Meithrin. Bydd y rhaglen hon yn parhau dros y tair blynedd nesaf hyd at fis Mawrth 2028 ac mae'n helpu i sicrhau bod y sector gofal plant yng Nghymru'n cael ei gryfhau a'i gefnogi, ac mae'n pwysleisio'n benodol ar gryfhau darpariaethau Cymraeg.

Mae ein huchelgais ar gyfer gweithlu proffesiynol a chynaliadwy yn canolbwyntio ar ddeall y bydd adolygu a gwneud newidiadau i'r Safonau yn helpu i leddfu rhywfaint o'r pwysau ar ddarparwyr drwy eu cefnogi i fodloni'r gofynion angenrheidiol a pharhau i gefnogi cynaliadwyedd y sector. Yn ei dro, bydd hyn yn dylanwadu'n gadarnhaol ar ganlyniadau i blant a'u datblygiad, gan eu helpu i gyflawni eu llawn botensial.

Mae'r cynigion yn cefnogi ein huchelgais am weithlu proffesiynol a chynaliadwy i'r rheini ym maes gofal plant a gwaith chwarae, gyda gweledigaeth tymor hir o gefnogi a datblygu'r broses o gyflogi staff ar draws lleoliadau, a chaniatáu iddynt weithio yn y gweithlu gofal plant ac aros yno. Mae gan unigolion sy'n gweithio mewn lleoliadau gofal plant a chwarae ledled Cymru rôl yn y gwaith o ddarparu cyfleoedd i blant ddysgu a defnyddio'r Gymraeg, ac mae'r cynigion yn ein galluogi i ganolbwyntio uchelgeisiau ein polisi'n gliriach ar ddatblygu gweithlu sy'n gallu cefnogi siaradwyr Cymraeg y dyfodol.

Datblygwyd yr ymgynghoriad i gydnabod a gwerthfawrogi barn y rhai sy'n cymryd rhan yn y broses ymgynghori.

Roedd yr ymgynghoriad yn gofyn rhai cwestiynau ynghylch yr effaith ar y Gymraeg pe bai'r cynigion yn cael eu datblygu. Dyma grynodeb o'r adborth hwnnw.

Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr o'r farn nad yw'r newidiadau arfaethedig i'r Safonau yn effeithio'n negyddol ar y Gymraeg. Mae llawer yn credu bod potensial am effaith gadarnhaol, yn enwedig lle mae lleoliadau eisoes yn gwerthfawrogi neu'n defnyddio'r Gymraeg, neu lle gallai newidiadau gefnogi mynediad cyfrwng Cymraeg yn anuniongyrchol.

Y Prif Effeithiau Cadarnhaol a Nodwyd

1. Mwy o amlygiad a chyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

- Gall caniatáu cymysgedd ehangach o oedrannau gynyddu'r rhyngweithio rhwng plant Cymraeg a phlant di-Gymraeg.
- Mwy o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn achlysurol ac yn anffurfiol (caneuon, cyfarchion, ymadroddion syml).
- Gallai fersiynau HTML dwyieithog o'r Safonau wneud y Gymraeg yn fwy hygyrch.

2. Gwell amlygrwydd a normaleiddio'r Gymraeg

- Dogfennau dwyieithog a disgwyliadau cliriach ynghylch gweithredu'r Gymraeg.
- Mae gwreiddio egwyddorion ECPLC yn cefnogi dwyieithrwydd.
- Mae cynnwys terminoleg Gymraeg (ee cynefin, Cymreig, iaith) mewn safonau yn helpu i godi proffil.

3. Gwell mynediad at ofal plant Cymraeg

- Gallai mwy o hyblygrwydd o ran cymarebau a gofal cofleidiol helpu rhieni i ddewis darpariaeth cyfrwng Cymraeg, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig lle mae teithio'n rhwystro.
- Ystyrir bod hyblygrwydd gwarchodwyr plant yn allweddol i alluogi presenoldeb mewn gofal plant ac ysgolion cyfrwng Cymraeg.

4. Cyfleoedd i ddatblygu'r gweithlu

- Mae llawer yn croesawu hyfforddiant, adnoddau a llwybrau dysgu Cymraeg mwy hygyrch (ee Camau, Croesi'r bont, Addewid Cymru).
- Mwy o gyfleoedd i staff fagu hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg yn eu hymarfer bob dydd.

5. Cynhwysiant ac ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn

- Mae cefnogi'r Gymraeg yn cael ei ystyried yn rhan o arferion cyfathrebu cynhwysol ehangach.
- Mae plant sy'n cyfathrebu yn Gymraeg—neu mewn ieithoedd/dulliau eraill—yn elwa o amgylchedd sy'n cefnogi eu hoff arddull cyfathrebu.

Prif Bryderon ac Effeithiau Negyddol Posibl

1. Capasiti'r gweithlu a recriwtio

- Cael trafferth dod o hyd i staff sy'n siarad Cymraeg, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig neu ofal y tu allan i'r ysgol.
- Gallai gofynion cymwysterau (os cânt eu cymhwyso ar draws lleoliadau cyfan yn hytrach nag yn ôl math o ddarpariaeth) roi darpariaeth cyfrwng Cymraeg sy'n dibynnu ar gynorthwyyr addysgu dwyieithog dan anfantais.

2. Mynediad anghyfartal at gyfleoedd dysgu Cymraeg

- Cyrsiau yn aml yn anhygyrch (diwrnod gwaith, argaeledd cyfyngedig).
- Hyfforddiant ddim ar gael yn gyson yn y Gymraeg.
- Risg y bydd darparwyr yn cael eu llethu os yw'r gofynion yn rhy llym, yn enwedig lle mae cymhwysedd yn y Gymraeg yn isel ar hyn o bryd.

3. Materion gwledig ymarferol sy'n effeithio ar fynediad cyfrwng Cymraeg

- Gallai rheol anhyblyg "cynorthwydd am ddwy awr heb oruchwyliaeth" leihau'r gallu i gasglu plant o ysgolion cyfrwng Cymraeg gwledig, gan leihau mynediad at addysg blyneddododd cynnar cyfrwng Cymraeg yn anfwriadol.
- Gall rheolau gofal cofleidiol wthio teuluoedd yn anfwriadol at ofal plant cyfrwng Saesneg lle nad yw opsiynau cyfrwng Cymraeg yn gyfleus yn ddaearyddol.

4. Pryderon ynghylch darpariaeth gamarweiniol

- Mae rhai lleoliadau'n hysbysebu eu bod yn "Gymraeg" neu'n "ddwyieithog" heb ddigon o staff yn siarad Cymraeg. Gall hyn danseilio ymddiriedaeth rhieni a safonau'r Gymraeg.

5. Problemau cynaliadwyedd

- Mae rhai yn ofni y gallai gofynion staffio/cymwysterau fygwth hyfywedd lleoliadau cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog sydd eisoes yn cael trafferth gydag adnoddau.

Cyfleoedd i Wella Effeithiau Cadarnhaol

Awgrymodd ymatebwyr:

- ✓ Mwy o gysondeb â Cymraeg 2050.
- ✓ Canllawiau cliriach ar Gynnig Rhagweithiol Cymru a'r hyn sy'n cael ei ystyried yn ddarpariaeth ddwyieithog neu gyfrwng Cymraeg.
- ✓ Ymgorffori adnoddau, arwyddion a deunyddiau Cymraeg sy'n seiliedig ar chwarae yn ddwyieithog yn y Safonau Gofynnol Cenedlaethol.
- ✓ Astudiaethau achos i ddangos ffyrdd realistig a chymesur y gall ymarferwyr nad ydynt yn rhugl ddefnyddio'r Gymraeg.
- ✓ Sicrhau bod mwy o hyfforddiant ar gael a gwersi Cymraeg am ddim neu am bris isel i staff gofal plant.
- ✓ Mwy o staff cymorth Cymraeg peripatetig.

Cyfleoedd i Liniaru Effeithiau Negyddol

Dyma awgrymiadau:

- Ehangu amser cynorthwydd heb oruchwyliaeth o ddwy awr i dair awr mewn amgylchiadau eithriadol i gefnogi'r gwaith o gasglu disgyblion o ysgolion gwledig cyfrwng Cymraeg.
- Addasu rheolau cymhareb i gefnogi gofal cofleidiol yn well ar gyfer darpariaeth ran-amser cyfrwng Cymraeg.
- Darparu hyfforddiant, cymwysterau a deunyddiau cefnogi dwyieithog yn gyson ledled Cymru.
- Sicrhau bod disgwyliadau ynghylch defnyddio'r Gymraeg yn gymesur ac yn gyraeddadwy i staff sy'n siarad Saesneg.
- Cefnogi'r gwaith o recriwtio a chadw staff sy'n siarad Cymraeg.

Crynodeb

Ni nodwyd unrhyw effeithiau negyddol mawr gan y rhan fwyaf o'r ymatebwyr.

Fodd bynnag, mae cyfleoedd sylweddol ar gael i:

- atgyfnerthu ymrwymiad i'r Gymraeg,
- gwella hygyrchedd adnoddau a hyfforddiant Cymraeg,
- cael gwared ar rwystrau ymarferol i leoliadau gwledig a chyfrwng Cymraeg, a
- darparu canllawiau cliriach i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei gwreiddio'n ystyrlon ac nad yw'n faich ar arferion bob dydd.